Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 10 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 115/16115 | Łódź, Niedziela 19 maja 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז זונטאג, ט אייר תרפ"ט | Nr. 115/16115

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

היינט, זונטאג, ד. 19. מאי ד. י., 12 א זייגער בייטאג, צו דער 1-טער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

ד"ר מעד. לאזאר פריבולסקי ז"ל

וועט אויפ'ן בית-החיים פארקומען א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה, צו וועלכער עס לאדען איין די קרובים, קאלעגען, פריינד און בעקאנטע

פרוי, זוהן און פאמיליע.

Dyrekcja Gimnazjum Humanistycznego Męskiego

I. Kacenelsona

CEGIELNIANA 28, TEL. 51-79

איז מודיע, אז נייע איינשרייבונגען פון שילער נעמט אן די קאנצעלאריע טאג-טעגליך פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 7 נאכמ.

די עקזאמענס ווערען דורכגעפיהרט מיט לעקציאנס-סיסטעם.

מארגען, מאנטאג, 12 א זייגער בייטאג קומט פאר אויפ'ן בית-החיים די ענטהילונג פון דער מצבה פון

נ. ע. יחיאל ערליך

וועגען וואס עס טיילען מיט דער פאמיליע, פריינד און בעקאנטע

גושעש און אינגערמאן

צוליב דער ענטהילונג פון א מצבה אונזער געוועזענעם פרעזעס

ד"ר אליעזר פריבולסקי ע"ה

וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג דעם 19 מאי, 12 א זייגער מיטאג, ארדנען מיר איין צוזאמען מיט דעם פעראיין „בר-כוכבא" א

טרויער-צוג

וועלכער וועט אפמארשירען 9 פריה פון לאקאל „בר-כוכבא" קאלינא 6 צום יודישען בית-עלמין.

אלע „הזמיר"- און כאר-מיטגלידער ווערען געבעטען צו ערשיינען.

די פערוואלטונג פון „הזמיר"

היינט, זונטאג, ט' אייר (19 מאי 1929) 12 א זייגער בייטאג קומט פאר אויפ'ן בית-החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה פון נ. ע.

שאול אבא קארמאזין

וועגען וואס עס טיילען מיט אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע

די פאמיליע.

דעם טיפסטען בײלייד דריקען מיר אויס דער פאמיליע

בערגער צוליבן טויט פון זייער אונפערגעסליכן מאן און פאטער

נ. ע. אברהם אליהו

זייט געטרייסט!

פאמיליע ר. וואראביעטשיק

צוליב אברייזע

איז פרייזווירדיג צו פערקויפען

א פערטעל הויז

מיט א ליידיג געוועלב און א וואוינונג אין צענטרום פון שטאט.

אפערטען אין אדמיניסטראציע „נייער פאלקסבלאט" אונטער ליטערע „H. K."

Dr. med.

L. Pikielny

אורעלאג

ספעציעל ארצט פאר נירי בלאזן-און הארן - קראנק

NAWROTS

tel. 19-90

עמפפאנגט פון 4–7 אוו. נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie", נאווראטיסקא 3 פון 12½ ביז 2 אזייגער נאכמ.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט-, האר און װענערישע קראנקהײטען, מענער - שוואכע, לישטן אונרעק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ- ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אוועגד

Dr. med.

H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)

נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אווענד.

בעקאנטמאכונג.

דער קאלאניאל-קליינהענדלער- פעראיין צעגעלניאנא 15

מאכט בעקאנט, אז עס איז ארויס פון דרוק דער

צענניק №5\29

דערמיט ערקלערען מיר דעם צענניק נומ' 4 פאר אונגילטיג.

די פערוואלטונג.

א ניי-געמויערט

הויז

פון 18 שטובען איז פון זאפארט צו פערקויפען. פאר'ן קויפער איז פריי א שטוב מיט א קיך

קעלמא גאס 29

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 97-9

ספעציאל-ארצט פאר אינערע קראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10–1 מיטאג און 4–7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

עס ווערט מעהר נישט געטאנצט

אין זאל פאלודניאווא 10.

היערמיט מאך איך בעקאנט, אז דינסטאג, דעם 21. מאי ווערט געעפענט אין מיין זאל פאלודניאווא 10

א כשר'ער רעסטאראן

אנגעפיהרט פון ערשטקלאסיגע יאכלייט. ס'ווערט ארויסגעגעבען טעגליך היימישע געשמאקע מיטיגען צו צוגענגליכע פרייזען.

בעמערקונג: עס ווערט אנגענומען בעשטעלונגען אויף חתונות, באנקעטען א.א.וו. אויך קענען זיך מעלדען קוואליפיצירטע קעלנערינס.

מיט אכטונג דניאל פרידוואלד.

-אפטיילונג- אין לאדזש

יידישע שול-ארגאניזאציע

עלטערן!

פארשרייבט אייערע קינדער אין די יידישע פאלקס-שולן

מיט דער יידישער אונטעריכטס-שפראך!

1) אין דער 7 קל. ייד. פאלקס-שול, — — — — — ציגל-גאס 17,

2) „ „ 7 קל. „ „ — — — — ציגל-גאס 26,

3) „ „ 7 קל. „ „ — — — פלאץ האשטשעלני 4,

4) „ „ 7 קל. „ „ — — — זגערזשער 42.

ס'ווערן אנגענומען קינדער פון 6 יאר אן.

די קינדער, וואס באזוכן אונדזערע שולן זענען יוצא דעם שול-צוואנג.

די איינשרייבונגען וועל פארקומען נאר ביזן 31 מאי.

די איינשרייבונגען קומען פאר אין די קאנצעלאריעס פון די שולן פון 8—2 פארם. און פון 8—10 אוו. ס'דארף מיטברענגען דעם קינדס מעטריקע און א דאקטאר-צייגניש וועגן פאקן-שטעלן.

די פארוואלטונג.

ציעכאצינעק

ד"ר מעד. י. פישמאן

ווארשא, טווארדא 21

נעמט אן אין דער ווילע „קאשצושקא".

(געגענאיבער די בעדער 2).

טויזענטער

קראנקע אויף מאגען-קאטאר, אויפבלאזונגען, קרעמפען, וויי-טאגען, אונפערדייליכקייט, אפעטיטלאזיגקייט, אלגעמיינע אפשוואכונג, האבען צוריק-געווינען דאס געזונד, בענוצענדיג קרייטעכצער פון דעם בעריהמטען אויף דער גאנצער וועלט ד"ר דיטעל, פראפעסאר פון יאגעלאנסקי אוניווערזיטעט. פאדערט די אנטוויסטע בעלערקנדע בראשורקע. אדרעס:

LISZKI-APTEKA

אכטונג, לעטניקעס!

די בעסטע ערהאלונג גאראנטירט דער

פענסיאנאט

פון א. י. ברייטשטיין

אין גלאוונע, נאווי-אטוואצק

וועלכער געפינט זיך אין שענסטען און טריקענסטען פונקט נעבען אלטען וואלד

זוניגע און עלעגאנטע צימערן! / געשמאקע שפייזען!

סאלידע בעהאנדלונג!

בעמערקונג: בעטגעוואנד אונבעדינגט מיטצוברענגען.

PENSJONAT A. I. BRAJTSZTAJN GŁOWNO, NOWY-OTWOCK koło Łowicza.

די רעאָרגאניזאציע פון „דזשאינט" אין אמעריקא

בעשלאסען צו זאמלען מינדעסטענס 2,500000 דאלאר אין א יאהר צייט

נ י ו - י אָ ר ק, (י.ט.א.) אויף דער נאָר וואָס געשלאָסענער קאָנפערענץ פון דער „פעראייניגטער יודישער קאמפאניע" איז בעשלאָסען געוואָרען דורכצופיהרען א רעאָרגאניזאציע פון דער גאנצער סטרוקטור און סטאטוט פון „דזשאינט". צו דעם צוועק איז אויסגעוועלט געוואָרען א רעאָרגאניזאציאָנס-קאָמיטעט פון 19 פערזאָן, וואָס דארף איבערבויען דעם „דזשאָינט" אויף מעהר דעמאָקראטישע יסודות.

די איצטיגע 3 בעשטאנד-טיילען פון „דזשאָנט" — „אמעריקאניש-יודישער הילפס-קאָמיטעט" און פאָלקס-הילפס-קאָמיטעט וועלען אָבגעשאפען ווערען, הגם ביי דער רעאָרגאניזאציע וועלען בעריקזיכטיגט ווערען די אינטערעסען פון די 3 ריכטונגען. לויט דעם נייעם אָרגאניזאציאָנס-פלאָן דארף געשאפען ווערען א ראט פון 150 מיטגלידער און א קערפערשאפט פון נישט מעהר ווי 250 מיטגלידער גוט געוועהלט ווערען דורך דעם ריאָרגאניזאציאָנס-קאָמיטעט, אלס די לייטענדע קערפערשאפט פון „דזשאָינט".

דער ראט וועט וועהלען פון צווישען זיינע מיטגלידער אנ'עקזעקוטיווע פון 30 פערזאָן. די עקזעקוטיווע וועט בעשטעהן פון 3 קאטעגאָריעס מיטגלידער. די ערשטע קאטעגאָריע וועט געוועהלט ווערען אויף איין יאָהר, די צווייטע אויף 2 יאָהר און די דריטע אויף 3 יאָהר. אזוי ארום וועט יעדען יאָהר פאָרקומען א צופלוס פון נייע קרעפטען צו דער עקזעקוטיווע פון צווישען די מיטגלידער פון ראט.

די קאָנפערענץ האָט אויך איינשטימיג בעאויפטראגט דעם „דזשאָינט" צו עפענען נאָכ'ן 1-טען יולי 1929 א נייעם קאמפיין פון 2,500,000 דאָלאר, וואָס דארפען געזאמעלט ווערען אין משך פון א יאָהר צייט. דער גענויער פלאן פון דער זאמעל-אקציע וועט אויסגעארבייט ווערען נאָכ'ן צוריקקעהר פון פעליקס ווארבורג און צירוס אדלער פון זייער רייזע קיין ארץ-ישראל.

אין געגענזאץ צו די ערווארטונגען, איז די פראגע וועגען דער בעציהונג צו דער „יודישער אגענץ" נישט בעריהרט געוואָרען, און קיין שום רעזאָלוציע וועגען דעם ענין איז נישט אריינגעטראָגען געוואָרען.

בעציהונגען צווישען ליטע און דייטשלאנד

זענען געווארען אנגעשטרענגט

ק א וו נ אָ, 18 (ספ. טעל.) די סענסאציע פון טאָג, איז דאָ די ידיעה, אז די דייטשע רעגירונג האָט בעשלאָסען אָפצורופען פון קאָוונאָ איהר געזאנדטען מאָראט. די סיבה פון דער אָפרופונג איז די פערערגערטע בעציהונגען צווישען דייטשלאנד און ליטע צוליב דעם, וואָס ליטע פיהרט נישט אויס דעם געשלאָסענעם האנדעלס-אָפמאך.

אָפיציעלער קאָמוניקאט

וועגן אטענטאט אויף וואלדעמאראס'ן

ק אָ וו אָ, 18 (ספ. טעל.) די ליטווישע רעגירונג האָט פערעפענטליכט אנ'אָפיציעלע קאָמוניקאט, אז דער אטענטאט אויף וואלדעמאראס'ן האָבען אויסגעפיהרט סטודענטען פון קאָוונער אוניווערזיטעט. די נעמען פון די 3 אָנפאלער זענען יאלעקסאנדער וואָסיליוס, מארטין בודעליס און בולאטי אל עדריי זענען ארעסטירט.

ווען וועט דער סיים צונויפגערופען ווערען?

וואַרשא, 18. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספאָנדענט).

אין די סיים־קולוארען האָבען זיך ווידער פערשפרייט עקשנותדיגע קלאַנגען, אַז דער סיים וועט צונויפגערופען ווערען אין אַנהויב יוני. די רעגירונג וועט צוגרייטען אַ פּראָיעקט וועגען פולמאַכטען פאַר דעם פינאַנץ־מיניסטער.

שטייער-הנחות פאר קאפיטאליסטען און רענטיערען

וו א ר ש אָ, 18 (טעלעפאָניש) דער לייטער פון פינאנץ-מיניסטעריום פולקאָווניק מאטושעווסקי האָט אונטערגעשריבען פאָלגענדע פעראָרדנונג: דער אויסערגעוועהנליכער 10-פראָצענטיגער צושלאג וועט פון 1 יולי 1929 נישט גענומען ווערען פון שטייער פון קאפיטאליסטען און רענטעס. פאר די פערלעגענע שטייערען פון קאפיטאלען און רענטעס, וועלכע וועלען איינגעצאָהלט ווערען נאָך דעם 1-טען יולי, וועט דער 10-פראָצענטיגער צושלאג יאָ גענומען ווערען.

ווי אייער קאָרעספאָנדענט דערוויסט זיך, בעטרעפט די פאָזיציע פון שטייער פון קאפיטאלען און רענטעס איגנאנצען 10 מיליאָן זלאָטיס, אזוי אז מיט'ן אָפשאפען דעם 10 פראצענטיגען שטייער וועט דער ביודזשעט רעדוצירט ווערען מיט... א מיליאָן זלאָטיס.

טאדעאוש וויעניאווא - דלאגאשאווסקי—אָ סאנאטאר

וו א ר ש אָ, 18 (טעלעפאָניש) דער „ראָבאָטניק" טיילט מיט, אז דער בעקאנטער ראדיקאלער פרעלעגענט און רעדנער טאדעאוש וויעניאוואדלוגאשאָווסקי איז אריינגעטרעטען אין סאנאציע-לאגער.

דעלעגאט פון פוילישער רעגירונג

צו די פייערליכקייטען אין רומעניען

וו א ר ש אָ, 18 (טעלעפאָניש). נעכטען אין דער פריה איז צוריקגעקומען פון פוין דער האנדעלס-מיניסטער קוויאטקאָווסקי, וועלכער איז גלייך אָפגעפאָהרען מיט'ן שנעל-צוג קיין בוקארעשט אויף די פייערליכקייטען אין צוזאמענהאנג מיט'ן 10-יעהריגען יובילעאום פון גרויס-רומעניען.

צוזאמענשטויס צווישען פאָליציי און פויערים

אין א דאָרף פון מזרח-גאליציען

לעמבערג, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) איז דאָרף פּאָרקוש לעבען דראָהאָבישט איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס צווישען פּאָליציי מיט פּויערים: אַנ'ערך 500 פּויערים האָבען זיך צונויפגעקליבען און נישט געוואָלט דערלאָזען אַז די רעגירונג זאָל פערנעמען אַ געוויסען שטח־באָדען אויף צו פערזייהען מיט וואַלד. ס'איז אָנגעקומען פּאָליציי וועלכע האָט דעם המון פונאַנדערגעטריבען און האָט איניגע פּויערים דערביי אַרעסטירט.

אין אָוועגד זענען זיך די פּויערים ווידער צוזאַמענגעקומען און געפאָדערט צו בעפרייען די אַרעסטירטע די פּאָליציי האָט געשאָסען און עטליכע פון המון פערוואונדעט.

גלייכשטעלונג פון פינאנץ-מיניסטעריום

וואַרשא, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין דער פּרעסע האָט זיך בעוויזען אַ ידיעה, אַז דאָס פערקויפען שנאַפּס אָהן אַ רעצעפּט איז נישט קיין פערברעכען און איז נישט שטראָפבאַר, אין צוזאַמענהאַנג דערמיט קלערט אויף דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום אַז דאָס איז נישט ריכטיג און דאָס פערקויפען אַ שנאַפּס איז שטראָפבאַר.

די אויסשטעלונג פון א"י און מזרח-לענדער אין לאָנדאָן

לאָנדאָן, 18. (טעלעגראַפיש דורך יט"א).

לאָרד מעלטשעט האָט געעפענט די אויסשטעלונג פון ארץ־ישראל און די מזרח־לענדער וואָס איז געעפענט געוואָרען אין לאָנדאָן, די אויסשטעלונג דאַרף אָפּשפּיגלען די ענטוויקלונג פון די לענדער אין פערלויף פון דער צייט פון ענגלישען מאַנדאַט. בעגריסונגען זענען אָנגעקומען פון מיניסטער אַמערי, לאָרד טשענסלאָר, פּראָפ. ווייצמאַן, אוסישקין א.א. די ערעפנונגס־רעדע האָט געהאַלטען לאָרד מעלטשעט, וועלכער האָט ערקלערט, אַז ער שפּענדעט 15 טויזענד פונט פאַר'ן קרן־קימת. עס האָבען נאָך געדערט לאָרד פלומער, אַלענבי און אַנדערע. די אויסשטעלונג וועט דויערען 2 טעג. לאָרד מעלטשעט האָט ערקלערט, אַז ער וועט זאַמלען נאָך 25 טויזענד פונט פאַר'ן קרן־קימת.

א קאטאליק גיט 200 טויזענד דאלאר

אויף צו שאפען א יודישען אוניווערזיטעט אין ניו-יארק

ניו־יאָרק, 17. (יט"א) אַ קאַטאָליק, וואָס האָט דערווייל נישט געוואָלט פערעפענטליכען זיין נאָמען האָט פאָרגעשלאָגען צו שטיצען די שאַפונג פון אַ יודישען אוניווערזיטעט אין ניו־יאָרק און אַסיגנירט אויף דעם 200.000 דאָלאַר. קיין ווייטערע איינצעלהייטען וועגען דעם כאַראַקטער פון'ם אוניווערזיטעט זענען נאָך דערווייל נישט בעקאַנט.

צוזאמענפאהר פון פעלקער-ליגע-געזעלשאפטען

ד"ר פיינבערג און לעא מאצקין אויפ'ן צוזאמענפאהר

פּאַריז, 17. (יט"א) ד"ר פיינבערג און לעאָ מאָצקין זענען אַרויסגעפאָהרען אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען צוזאַמענפאָהר פון די פעלקער ליגע געזעלשאַפטען, וואָס קומט פאָר איצט אין מאַדריד. זיי וועלען דאָרט רעפּרעזענטירען ארץ ישראל.

יודישע איינוואנדערונג קיין שפאניען

ס אָ פ י א, 17 (י. ט. א.) דער היגער שפאנישער געזאנדטער האָט איבערגעגעבען אין נאָמען פון זיין רעגירונג די תשובה אויף דער ווענדונג פון דער יודישער פעלקער-ליגע-געזעלשאפט: דער פערבאָט פון 1492 י. וועגען אריינפאָהר פאר די יודען האָט פערלוירען זיין גילטיגקייט און קען נישט מעהר אָנגעווענדעט ווערען.

לאדזער נייעס

טערמין פון איבונגען

(2) לויט א בעפעהל פונ'ם קריגס-מיניסטעריום וועלען די רעזערוויסטען פון פיעכאָטע בעקומען אויפפאָדערונגען וועגען צושטעלען זיך צו די איבונגען פונ'ם 3 ביז 14 סעפטעמבער. אין די טאנקען—פונ'ם 10 ביז'ן 20 יולי; די קאוואלעריע—פונ'ם 1 ביז'ן 20 יולי; ארטילעריע פונ'ם 3 ביז'ן 31 אָקטאָבער, די לופט-פליהער פונ'ם 3 ביז 14 סעפטעמבער, און די אויטאָס—פונ'ם 12 אויגוסט ביז'ן 21 סעפטעמבער.

ארויספיהר פון קארן אהן צאל

(ה) דאָס האנדעלס-מיניסטעריום האָט מיטגעטיילט דער האנדעלס-און-אינדוסטרי-קאמער, אז אויפ'ן גרונד פון א דעציזיע קען א געוויסע צאָהל קאָרן (ביז 100,000 טאָן) ארויסגעפיהרט ווערען קיין אויסלאנד אָהן צאָל, און אָהן אומזאץ-שטייער.

די בקשות וועגען בעפרייען דאָס קאָרן פון צאָל דארף מען אריינטראָגען אין דער אָפטיילונג פאר אויסלאנד-האנדעל.

פלאסטערן מיט אספאלט

(מ) צוליב די פערשידענע קלאנגען וועגען די בעשטימטע אספאלט-ארבייטען אויף פעטריקאָווער גאס, טיילט מיט די פרעסע אָפטיילונג ביים מאגיסטראט, אז די ארבייטען וועלען אויסגעפירט ווערען לויט'ן אָנגעצייכענטען פלאן, ד. ה. אז אין פערלויף פון זומער, וועלען אויסגעפלאסטערט ווערען מיט אָספאלט דער פרייהייטס-פלאץ און די פעטריקאָווער גאס פון פרייהייטס-פלאץ ביז נאוראט.

פריזיער - ארבייטער שטרייקען

אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעשלוס פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג האָט אויסגעבראָכען א שטרייק פון אלע פריזיר-ארבייטער אין לאָדז צוליב דעם, וואָס די ארבייטסגעבער האלטען נישט דעם אָפמאך וועגען 8 שעה'גען ארבייטסטאג, וועגען די אורלויבען, פערזיכערונג א. ד. גל.

וועגען שטרייק האָט מען מיטגעטיילט דעם ארבייטס-אינספעקטאָר, וועלכער האָט אונטערגענומען שריט צו ליקווידירען דעם סכסוך.

אויספלוג פון דער ים-און טייך-ליגע

עהערנעכטען איז ארויסגעפאָהרען דער ערשטער היי-יעהריגער אויספלוג אויפ'ן ים איינגעאָרדענט דורך דער ים-און טייך-ליגע.

דער אויספלוג וואָס האָט דעם ציל צו בעקענען די בעפעלקערונג מיט'ן פוילישען ים און טייך, איז איינגעאָרדענט צוליב פראָפאגאנדע צוועקן.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכען א. א. וו.
אורין-אנאליז – 4 זל.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען
קאָנסטאנטינער 20, טעל. 35-85
[illegible] פון 3 ביז 5 [illegible]

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52
ספעציאליסט פאר אינערליכע
און נערוועז - קראנקהייטען.
נעהמט אָן טעגליך פון 5 ביז 7 אָוונד.

מיט פולע רעגירונגס=רעכט (קאטעגאָריע A)
8-קלאסיגעס מעדכען-גימנאזיום
מיט 3 פארבערייטונגס=קלאסען (A, B, C)
פון Marja Hochstein
Wólczańska 23, telef. 14-27.
דאָס איינשרייבען פון נייע שילערינס קומט פאר טעגליך אין די שול-שטונדען. 7342

צו אלע שניידער-מייסטער בעשטעלט אין לאָדז.
היינט, זונטאג, פונקט 7 אין אָוונד קומט פאר אין נייעם ענגלישען זאַל (פאָלודניאָווא 10)
די פייערליכע ערעפנונג פון שניידער=צעך
מיט וואהלען פון א צעך-פערוואלטונג, צו וועלכער איהר מוזט זיין פינקטליך.
בעמערקונג: נאָך דער ערעפנונג קומט פאר א באנקעט אין זאל פון „פיקאדעללי" (זאוואדזקא 1), צו וועלכען איהר ווערט איינגעלאדען מיט אייער פאמיליע.
די גרינדער פון שניידער=צעך פאר דער שטאָט לאָדז. 7356

ניש-געלונגענע רייזע פון „גראף צעפעלין"

די לופט-שיף זיך אראפגעלאזט אין פראנקרייך

פאריז, 18 (ספ. טעל.) „גראף צעפעלין" איז נעכטען געפלויגען עטליכע שעה איבער דער שטאט נימעס, נישט קענענדיג צוליב'ן שטארקען ווינד פאהרען ווייטער. ערשט ארום 10 אין דער פריה איז דער צעפעלין געפלויגען ווייטער מיט א שנעליגקייט פון 8 קילאמעטער א שעה. דער צעפעלין פאהרט צוריק קיין פרידריכסהאפען.

די פראנצויזישע רעגירונג האט אויף דער טעלעגראפישער ביטע פון ד"ר עקענער דערלויבט דעם צעפעלין נאכאמאל אריבערצופליהען איבער פראנקרייך.

פאריז, 18 ספ. טעל.) לויט א טעלעגראמע פון ליאן, האט דער „גראף צעפעלין" מיטגע-טיילט דעם לופט-פליה-פלאץ אין וואלענס, אז ער וויל זיך אראפלאזען אויפ'ן פלאץ און בעט הילף פון דארטיגען גארניזאן.

פאריז, 18 (ספ. טעל.) דער צעפעלין האט זיך געוואלט אראפלאזען אין וואלענס. ער איז אבער דורך דעם ווינד ווידער אפגעריסען געווא-רען פון דער ערד און געפלויגען אויף א הויך פון 400 מעטער. דער צעפעלין האט א לאנגע צייט געקעמפט אין דער לופטען ביז ער האט זיך אראפגעלאזט אויפ'ן פליה-פלאץ הינטער טולאן. די פראנצויזישע מאכט האט אהינגעשיקט 1000 מענשען, וועלכע האבען געארבייט ביים אפראטע-ווען „גראף צעפעלין". די סיבה פון דער גאנצער געשעהעניש איז געווען די, וואס די דריי-מאטא-רען האבען אויפגעהערט צו פונקציאנירען.

בערלין, 18 (ספ. טעל.) די דייטשע דע-מאקראטישע פרעסע דריקט אויס איהר דאנקבאר-קייט דער פראנצויזישער רעגירונג פאר דער הילף, וואס זי האט געגעבען דעם „גראף צעפעלין".

פון פרידריכסהאפען האט מען שוין ארויס-געשיקט קיין טולאן פיר נייע מאטארען. דער צעפעלין וועט געברענגט ווערען אין ארדנונג און וועט פארזעצען זיין רייזע קיין אמעריקא.

מאניפעסט פון 150 רוסישע ארבייטער

געגען אנטיסעמיטיזם נאכ'ן בעזוכען די יודישע קאלאניעס

מאסקווע, 5 (י.ט.א.) 150 רוסישע ארבייטער פון דאנער-גרובענס, וועלכע זענען צוריקגעקומען פון א רייזע איבער די יודישע קאלאניעס אין סאוויעט-רוסלאנד, האבען פערעפענטליכט א מאניפעסט נעגען אנטיסעמיטיזם. די ארבייטער שטעמפלען די ליגנערישע בעהויפטונגען, אז יודען ווילען זיך נישט בעשעפטיגען מיט ערד-ארבייט, לויבען די יודישע קאלאניסטען און זאגען צו זייער אקטיווע מיטהילף דעם „אזעט" און פיהרען א קאמף אונטער'ן לאזונג „נידער מיט'ן אנטיסעמיטיזם".

די דעלעגאציע פון די רוסישע ארבייטער איז ארויסגעשיקט געווארען אויף א בעזוך אין די קאלאניעס דורך 50,000 ארבייטער, פון דאנער קויהלען-גרובען-ראיאן.

די ערשטע טעגליכע אראבישע צייטונג אין ארץ-ישראל

ירושלים, (י.ט.א.) די אראבישע צייטונג „אל אקדאם", וואס ערשיינט 2 מאל א וואך אין יפו, וועט אין קורצען אנהויבען ערשיינען אלס טעגליכע צייטונג. „אל אקדאם" וועט זיין די ערשטע טעגליכע אראבישע צייטונג אין ארץ-ישראל.

קאנגרעס פון אראבישער יוגענד

ירושלים, (י.ט.א.) אויף דער קאנפערענץ פון מוסולמענישען יוגענד-פערבאנד אין ארץ-ישראל, וואס איז די טעג אפגעהאלטען געווארען אין יפו, איז בעשלאסען געווארען צונויפרופען אין משך פון לויפענדען יאהר א קאנגרעס פון מוסולמענישער יוגענד אין פערשידענע לענדער.

Dr. med.
RACHELA LEWI
ספעצ. קינדער-קראנקהייטען
נעהמט אן אין דער לעטשניצע „Vita", (פעטרי-קויער 45, טעל. 47-44) פון 3 ביז האלב 5 נ"מ

צוויי פוילישע לופט-רייזעס איבער'ן אקעאן

ווערען אונטערגענומען אין די נא-העכסטע טעג

פאריז, 18. (ספ. טעל.) ס'ווערען שוין פער-ענדיגט געמאכט אלע פארבערייטונגען צום לופט-פליה איבער'ן אקעאן, וואס וועט אונטערגענומען ווערען דורך די פוילישע מאיארען קובאלא און אידזשיקאווסקי. די פליהער האבען בדעה ארויסצו-פליהען דעם 28. מאי. די פוילישע לופט-פליהער ווילען אבשנעלסטעו אונטערנעהמען די רייזע, ווייל זיי ווילען פריהער פאהרען קיין אמעריקא ווי די פראנ-צויזישע לופט-פליהער, וועלכע גרייטען זיך שטארק אין געהיים אויף א לופט-רייזע איבער'ן אקעאן.

א חוץ דעם גרייטען זיך אויף א לופט-רייזע איבער'ן אקעאן די שוועדישע לופט-פליהער מיט קא-פיטאן ארענסבערג בראש.

מיילאנד, 18. (ספ. טעל.) אין די נאהענ-סטע טעג פליהען ארויס איבער'ן אקעאן צוויי אנדע-רע פוילישע לופט-פליהער קאוואלטשיק און קלוש. די דערמאהנטע פליהער פאהרען אויפ'ן אעראפלאן „פאלאניא".

ענטגילטיגע מפלה פון אמאנולאה

סאוויעטיש און ענגליש מיליטער ביי דער גרעניץ

לאנדאן, 18. (א. וו.) אין אפגאניסטאן זענען פארגעקומען מורא'דיגע שלאכטען, אמאנולאה האט געליטען א פולשטענדיגע מפלה און זיינע אפ-טיילונגען זענען ארומגערינגעלט דורך האביבולאהס חילות. צוליב דער דראהענדער לאגע אין אפגאניס-טאן האט ענגלאנד און סאוויעט-רוסלאנד פער-שטארקט דאס מיליטער ביי זייערע גרעניצען.

סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט אין מאדריד

די מינדערהייטס-פראגע אויף דער טאג-ארדנונג

פאריז, 18. (אטע) דעם 6. יוני עפענט זיך די סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט אין מאדריד, פון 6. ביזן 10 יוני וועט זיך בעראטען די קאמיסיע וועגען די מינדערהייטס-ענינים, דעם 10. יוני עפענט זיך די סעסיע פון ראט, וואו אויף דער טאג-אר-דנונג וועט זיך ווידער געפינען די מינדערהייטס-פראגע.

ריקאוו וועגען אנטיסעמיטיזם און רעליגיע

זיין רעדע אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די סאוויעטען

מאסקווע, 17. (יט"א) אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די סאוויעטען וואס קומט איצט פאר האט ריקאוו געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט זיך צוו. אנד. אפגעשטעלט אויפ'ן אנטיסעמיטיזם אין קאמף מיט דער רעליגיע. דער אנטיסעמיטיזם — האט ער ערקלערט — טאר נישט דערלאזט ווער-רען. בנוגע דער רעליגיאנס פראגע האלט ריקאוו דארפען אנגענומען ווערען צוואנגס-מיטלען.

ווי דער יט"א קארעספאנדענט דערוויסט זיך זאל דער צוזאמענפאהר אנעמען א בעשלוס לויט וועלכען ס'זאל אנערקענט ווערען די פרייהייט פון גלויבען פאר אלעמען; דער צוזאמענפאהר זאל אבער בעשליסען צו פיהרען א פראפאגאנדע-קאמף געגען רעליגיע.

דער אויפשטאנד אין טורקעסטאן

מאסקווע. 18. (ספ. טעל.) די „פראוודא" האט פערעפענטליכט אן-ארטיקעל וועגען דעם אויפ-שטאנד אין טורקעסטאן. די צייטונג בעשולדיגט ענגלאנד, אז זי האט צוגעגרייט דעם אויפשטאנד. לויט דער מיינונג פון „פראוודא" שטרעבט די ענגלישע פאליטיק אפצורייסען טורקעסטאן פון סאוויעט-רוסלאנד און שאפען אן-אונאפהענגיגע מלוכה, וואו כ'זאל צוגעגרייט ווערען די ווייטערדיגע אקציע געגען סאוויעט-רוסלאנד.

נייע קוואלען פון מינעראל-וואסער

זענען ענטדעקט געווארען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 17. (יט"א) אין טבריה זענען ענטדעקט געווארען נייע קוואלען פון מינעראל-וואסער, וועלכע האבען א גרויסען ווערט צוליב זייערע הייל-איינענשאפט.

107 מיליאן זל. דעפיציט

פון האנדעלס-בילאנס אין אפריל

ווארשא, 18. (טעלעפאניש) דער האנדעלס-בילאנס פאר'ן חודש אפריל ווייזט ארויס א דע-פיציט פון 107 מיליאן זלאטים.

נייע דאקומענטען וועגען די יודישע רעכט

ביים כותל-מערבי

ירושלים, (י.ט.א.) הרב שאר האט פארגע-לעגט דעם ירושלים'ער קהלה-ראט 2 סענסאציא-נעלע בריף, וואס ווארפען א נייע ליכט אויף די יורידישע רעכט פון די יודען צום כותל-מערבי אין דער פראגע פון סטאטוס קווא, איין בריף שטאמט פון יאהר 1920 און איז ארויסגעשיקט געווארען דורכ'ן רעגירונגס-סעקרעטאריאט אין ירושלים. דער בריף בעציהט זיך אויף דער פרא-גע פון ראבינאט וועגען אפטיילען די מאנסבילען-מתפללים ביים כותל-מערבי פון די פרויען. דערביי ווערט אין נאמען פון נציב-העליון ערלויבט דעם ראבינאט צו שטעלען די מחיצה ביים כותל-מערבי.

דער צווייטער בריף איז ארויסגעשיקט גע-ווארען דורכ'ן געוועזענעם ירושלים'ער גובערנא-טאר גענעראל סטארס. אין דעם בריף, ערקלערט דער דיסטריקט-קאמיסאר, אז ער האט גארנישט געגען שטעלען בענקלעך ביים כותל-מערבי.

ווי בעקאנט, האט די פראגע וועגען דער מחיצה ביים כותל-מערבי ארויסגערופען א שארפען קאנפליקט דעם פערגאנגענעם יום-כפור און די פראגע וועגען די בענקלעך ביים כותל-מערבי האט פעראורזאכט פיל קאנפליקטען און אונאנגענעמליכקייטען.

ענטדעקט א שוהל פון 2000 יאהר צוריק

ירושלים (יט"א) אין יעראש (עבר-הירדן) האט אנ'ארכעלאגישע עקספעדיציע פון דער בריטישער ארכעאלאגישער הויכשול ענטדעקט א שוהל, וואס שטאמט פון ערשטען יאהרהונדערט לויט דער קריסטליכער צייטרעכנונג.

מערקווירדיגער פאל אין בודאפעשטער מאגיסטראט

בודאפעשט, 18. (ספ. טעל.) דא איז נעכ-טען פארגעקומען א זעהר געהיימנישפולער און טרא-גישער פאל. 7 א זייגער אין אווענד האבען די בע-אמטע פון מאגיסטראט געפינען אין קאבינעט פון דער מאגיסטראט-דירעקציע דעם טויטען קערפער פון איינעם פון די העכערע בעאמטע ה"ר שאבא.

דערביי דארף מען בעמערקען, אז עטליכע מי-נוט פאר 7 האט אימיצער אנגעקלונגען אין דער טעלעפאן-צענטראלע פון מאגיסטראט, אז מעז זאל נאכזעהען וואס עס טוט זיך אין קאבינעט פון דער דירעקציע. אין עטליכע מינוט שפעטער האט מען געפינען דעם טויטען קערפער פון ה"ר שאבא.

גרויסע געלד-מיסברויכען אין שערפצער מאגיסטראט

שערפץ, 18. (טעלעפאניש) אין שערפצער מאגיסטראט זענען ענטדעקט געווארען גרויסע געלד-מיסברויכען. דער בירגער-מייסטער איז אפגעשטעלט געווארען אין זיין טעטיגקייט. א סעקוועסטראטאר און 4 אנדערע בעאמטע זענען ארעסטירט געווארען.

די ענדגילטיגע קאנפערענץ

וועגען דער עגטשעדיגונגס-פראגע

פאריז, 18. (אטע) „מאטען" שרייבט, אז דעם קומענדיגען דינסטאג וועט פארקומען אן ענט-גילטיגע קאנפערענץ וועגען די דייטשע ענטשעדיגונגס צאהלונגען. די דאזיגע קאנפערענץ זאל ברענגען די ענטשיידונג צו די בעראטונגען בכלל וועלען ברענגען צו א געוויסען רעזולטאט.

טשיטשערין ווייטער אין אורלויב

בערלין, 18. (ספ. טעל.) דאס „פאליט ביורא" פון דער סאוויעטישער קאמוניסטישער פאר-טיי האט ווידער פראלאנגירט דעם אורלויב פאר טשיטשערינען ביזן 1. אויגוסט.

אנ'אומגליקס-פאל מיט א בערלינער „מכבי"-ספארטמאן

בעת א באקס-קאמף אין קעניגסבערג

קעניגסבערג. (י.ט.א.) דער מיטגליד פון דעם בערלינער יודישען באקס-קלוב „מכבי" ה' באטיסט, איינער פון די בעסטע קלוב מיטגלידער האט בעת א באקס-קאמף, וואס איז דא פארגעקו-מען צובראכען א האנד און דערביי פארלוירען פיל בלוט. די דאקטוירים האבען איהם פערבאטען אנטייל צו נעמען אין די ווייטערדיגע באקס-קאמפען פון „מכבי".

גרויסער ערפאלג פון דער פויזנער אויסשטעלונג

פויזען, 18. (טעלעפאניש) פרייטאג 11 א זייגער אינדערפריה איז דער מלוכה-פרעזידענט און אלע מיניסטארען ווידער געקומען בעזוכען די פויזנער אויסשטעלונג, דער פרעזידענט האט פער-ברענגט אויף דער אויסשטעלונג 2 שעה צייט.

פויזען, 18 (טעלעפאניש) צוליב דער ערעפ-נונג פון פאוויליאן פון פרויען-ארבייט אויף דער אויסשטעלונג האט די פרוי פון מלוכה-פרעזידענט איינגעארדענט א גרויסען ראוט.

פויזען, 18 (טעלעפאניש) היינט הויבט זיך אן אין פויזען דער צוזאמענפאהר פון סלא-וואנישע זינגער, אין צוזאמענפאהר וועלען אנטייל-נעהמען 20 טויזענד זינגער.

פויזען, 18 (טעלעפאניש) אויף די שיפע פון אמעריקא קיין איירא פא געפינען זיך איצט 1600 פאלאקען וואס פאהרען צו דער פויזנער אויסשטעלונג.

ווארשא, 18 (טעלעפאניש) דער פרעמיער שוויטאלסקי איז פרייטאג צוריקגעקומען פון פויזען קיין ווארשא.

שבת אין דער פריה איז דער פרעמיער, אין בעגלייטונג פון פינאנץ-מיניסטער און באהן-מיניסטער ווידער ארויסגעפאהרען קיין פויזען, כדי אנוועזענד צו זיין אויפ'ן מיטינג, וואס דער קאר-דינאל הלאנד האט איינגעארדענט לכבוד דעם מלוכה-פרעזידענט און דער רעגירונג.

גרויסע פערפלייצונג אין יוגאסלאוויען

די שאדענס דערגרייכען אין די מיליאנען דאלארען

בעלגראד, 18 (ספ. טעל.) פון גאנץ יוגא-סלאוויען קומען אן ידיעות וועגען גרויסע פער-פלייצונגען. צוליב די שטארקע רעגענס, וואס גיסען זייט עטליכע טעג, זענען פיל טייכען ארויס פון די ברעגעס און פערגיסען די אומגעגענד.

אין דער ערשטער רייה האט געליטען די זריצה, וועלכע איז פערניכטעט געווארען. די שא-דענס דערגרייכען מיליאנען דאלארען.

פיל דערפער און שטעטלעך געפונען זיך אונטער'ן וואסער, עס זענען אויך פערהאן מענש-ליכע קרבנות. פיל באהן-ליניעס זענען פערניכטעט געווארען. דער אינטערנאציאנאלער צוג „אריענט-עקספרעס" האט געמוזט פון וועג צוריקקעהרען קיין בעלגראד. די טעלעגראפישע און טעלעפאנישע פערבינדונג אין פיל ערטער איז איבערגעריסען.

די רעגירונג האט אונטערגענומען שריט, אז אין די ערטער, וועלכע זענען בעדראהט, זאלען ארויס-געשיקט ווערען רעטונגס-מאנשאפטען. עס זענען ארויסגעפלויגען עטליכע אעראפלאנען, כדי צו ברענגען הילף די געליטענע און א יספארשען דעם פערנעהם פון דער פערפלייצונגס-קאטאסטראפע.

יארג. — 19 מאי 1929

„נייער פאלקסבלאט”

יארג. — 19 מאי 1929

די לאגע אין סאוויעט-רוסלאנד לויט דער מיינונג פון דעפ. דר. וויגאדסקי

דער סיים-דעפוטאט ד״ר וויגאדסקי, וועלכער איז איצט צוריקגעקומען פון זיין נסיעה אין סאוויעט-רוסלאנד, גיט איבער, אז עס זענען לחלוטין נישט ריכטיג די בעהויפטונגען, דאס אין רוסלאנד בויט זיך קיין זאך נישט, און אז אלץ איז רואינירט און צובראכען.

אי זדעראמת׳ען ווערט שוין פון א לענגערע צייט דורכגעפיהרט א גראנדיעזער פלאן פון דער עלעקטריפיקאציע אין רוסלאנד. עס איז שוין כמעט ווי אויסגעבויט דער אזוי-גערופענער „וואלכאוו-סטראי”, א וואסער-פאל-סיסטעם, וואס שאפט עלעקטרישע ענערגיע פאר גאנץ מאסקווער ראיאן. איצט ווערט געבויט אין אוקראינע די צווייטע גראנדיעזע וואסער-פאל-סיסטעם פון „דניעפראסטראי”, וואס דארף שפייזען מיט עלעקטרישער ענערגיע כמעט גאנץ אוקראינע.

אויך די וואסער-פאלען אויף קאווקאז און די קאנאל-סיסטעמען פון סיאסטראוי דארפען דינען אלס הילפס-קרעפטען צו דער ווייטערדיגער עלעקטראפיקאציע פון רוסלאנד.

מעהר-ווייניגער ווערען אויך אויסגעבויט נייע פאבריקס-בנינים מיט די נייע טעכנישע איינריכטונגען און מאשינען, דאס אלץ איז אבער נישט אומשטאנד צו שטילען די נויט פון דער שטאטישער און דארפישער בעפעלקערונג אין אינדוסטריע-פראדוקטען.

די הויפט-שוועריגקייטען, וואס די סאוויעט-רעגירונג בעגעגענט אויפ׳ן וועג פון אויפבוי איז דער מאנגעל אין געלד און אין קרעדיטען. די קרעדיט-שוועריגקייטען קומען, לויט דער מיינונג פון פרעלעגענט צוליב 3 סיבות: ערשטענס, צוליב אפזאג פון די סאוויעטען צו סילוקי׳ן די אלטע צארישע חובות, צווייטענס, צוליב׳ן דאס פעהלען פון א רעכטליכען באזיס פאר פריוואט-אייגענטום ווי אין די בירגערליכע מדינות און דריטענס, צוליב דער קאנסעקווענטער פאליטיק פון דער סאוויעט-רעגירונג בנוגע דער רעוואלוציאנערער טאקטיק לגבי אויסלאנד.

דער סאוויעטישער רעגירונג קומט אויך אויס צו פיהרען א פסדר׳דיגען קאנקורענץ-קאמף מיט ענגלאנד, וועלכער איז א המשך פון דעם יהורות-לאנגען ריוואלען-קאמף צווישען רוסלאנד און ענגלאנד.

נישט געקוקט אויף די אלע דערמאהנטע שוועריגקייטען איז דער סאוויעטן-רעגירונג דאך געלונגען צו פעראינטערעסירען דעם אמעריקאנישען גרויס קאפיטאל מיט דער אויפבוי-אקציע אין סאוויעטען-רוסלאנד. מען האלט איצט ביים אפשליסען א קאנטראקט מיט אמעריקאנער אינדוסטריעלער אויף א סומע פון 6 מיט א האלבען מיליארד האלאר.

דער דאזיגער פעטער ביסען האט שוין אויך פעראינטריגירט די ענגלענדער, וועלכע ווילען אויך נישט דורכלאזען א פאסיגען מאמענט צו כאפען אנ׳אפיתיקא. זיי בעקומען איצט בעשטעלונגען אויף א סומע פון צוויי מיט א האלבען מיליארד רובל.

לעת-עתה אבער איז די לאגע אין רוסלאנד נישט קיין געהויבענע. דער פויער איז געצוואונגען אפצוגעבען זיינע לאנד-פראדוקטען פאר א נישטיגען מקח. אנטקעגענישע דארף דער פויער צאהלען גרויסע מקחים פאר די נויטיגסטע אינדוסטריע-פראדוקטען.

א שארפער אינעווייניגסטער קאמף קומט פאר צווישען די דריי ריכטונגען אין דער קאמפארטיי, צווישען די רעכטע, די לינקע און סטאלינס אנהענגער, דער שווער-פונקט פון דאזיגען קאמף איז די פראגע, אין וואס פאר א טעמפ עס זאל געהן די אויפבוי-אקציע אין לאנד. די רעכטע האלטען, אז מען מוז זעהר לאנגזאם דורכפיהרען די פראגראם פון סאציאליזירען די ווירטשאפט, און אז מען מוז געבען א רוהיגע צייט פאר דער קאפיטאליסטישער ווירטשאפט.

די סאוויעטישע רעגירונג פיהרט איצט אין ברייטסטען פערנעהם א קאמף געגען דעם אנטיסעמיטיזם, וועלכער הויבט איצט אויף דעם קאפ אין סאוויעט-רוסלאנד. דער איצטיגער אנטיסעמיטיזם אין סאוויעט-רוסלאנד ציהט זיין יניקה אין דער קנאה-שנאה צום יודישען מלוכה-בעאמטען, צום יודישען קאלאניסט, צום סתם יודען, וועלכער, פערכאפט לויט דער מיינונג פון די אנטיסעמיטען די בעסטע הכנסה-פאזיציעס אין לאנד.

ס׳איז אבער אין גאנצען אויסגעשלאסען די מעגליכקייט פון אנטי-יודישע עקסצעסען אין סאוויעט-רוסלאנד, מחמת די סאוויעט-רעגירונג איז ענטשלאסען מיט דער גאנצער שטרענגקייט און קראפט צו דערשטיקען אזעלכע עקסצעסען ביז׳ן ווארצעל שוין פון סאמע אנהויב.

ו. א. ק.

די ריזיגע לאנד-אויסשטעלונג אין פויזען

(פון אונזער ספעציעלען שליח)

אין יעדער צווייג וואס איז פערטרעטען אויף דער אויסשטעלונג איז זעלבסטפערשטענדליך פארהאן יודישע ארבייט און אויפטו. עס איז אבער נישט פארהאן דאס ספעציפיש-יודישע, דאס קאמפאקט-יודישע און דעריבער קען מען נישט האבען קיין בעגריף וועגען דעם גרויסען אנטייל פון די יודען און דער ענטוויקלונג פון פוילען.

דאס איז דער איינציגער טונקעלער פונקט פאר א יודישען צושויער אויף דער פויזנער אויסשטעלונג, דאס קאן אבער נישט פערשטעלען די גראנדיעזקייט פון דעם אלגעמיינעם בילד.

און הגם די פויזנער אויסשטעלונג איז די ערשטע אימפרעזע פון דעם מין אין אומאפהענגיגען פוילען, וועט זי זיך זיכער נישט האבען מיט וואס צו שעהמען.

איך האב שוין אין מיין ערשטען בריף געפרובט צו געבען א בעגריף וועגען דער גראנדיעזקייט פון דער אויסשטעלונג. איך וויל נאך אנווייזען, אז בעת׳ן דויער פון דער אויסשטעלונג וועלען אין פויזען פארקומען אזש 150 צוזאמענפאהרען און קאנגרעסען. יעדער פון זיי האט שוין זיין בעשטימטע צייט און בעשטימט ארט. אויף ארייננעהמען דעם סלאוויאנישען זינגער-צוזאמענפאהר איז צוגעגרייט א רוים וואס וועט ארייננעהמען 20 טויזענד פערזאן. נישט ווייט פון דעם דאזיגען רוים געפינען זיך באראקען פאר אלע זאמעל-אויספלוגען. אין די דאזיגע באראקען געפינען זיך 11 טויזענד בעטען. יעדעס בעט 2 מעטער לאנג, אלזא צוזאמען א לענג פון 22 טויזענד מעטער בעטען וואס געפינען זיך אויף איין ארט.

ווייטער דער גרעסטער האטעל אין פוילען — דער ניי-אויסגעבויטער אויסשטעלונגס-האטעל. אין האטעל געפינען זיך 400 נומערען אויף לוקסוס-וואוינונגען. אין האטעל געפינען זיך 150 פערזאן פון דער דינערשאפט. און הגם דער דאזיגער האטעל אימפאנירט מיט זיין גרויס און גראנדיעזקייט, זענען אבער אויף דער אויסשטעלונג פארהאן נאך גרעסערע בנינים. דער אויסשטעלונגס-בנין פון דער רעגירונג איז אזוי גרויס און גראנדיעז, ווי מיר זענען דאס ביז איצט אבסאלוט נישט געוואוינט געווען צו זעהען.

א זעהר גוטען איינדרוק מאכט אויך דער פרעכטיגער בנין, וואס טראגט דעם נאמען „פוילען און אויסלאנד. אין דעם דאזיגען בנין איז קאנצענטרירט די זאמעל-אויסשטעלונג פון דער פוילישער עמיגראציע, וועלכע איז צושפרייט איבער דער גאנצער וועלט.

ס׳געפינען זיך דארט אפטיילונגען פון אמעריקא, רוסלאנד, ליטע, יוגאסלאוויען, פינלאנד, שוועדען, האלאנד, איטאליען, יאפאן, שווייץ, פראנקרייך, דייטשלאנד, טשעכאסלאוואקיען, קאנאדא, בראזיליען, ארגענטינא, לימא, כינא, סאן-סיאזשא, טערקיי, אונגארן, לעטלאנד, דענעמארק, בעלגיען, רומעניען, עסטרייך, אפריקא און אויסטראליען. דער דאזיגער אויסשטעלונגס-בנין גיט א פרעכטיג בילד פון דעם צושטאנד פון די פאליאקען אין דער גאנצער וועלט. און ווידער אמאל מוז מען קאנסטאטירען, אז אויך דא פעהלט אדער בעסער געזאגט ס׳איז נישט אויסגעטיילט די ארבייט און ענטוויקלונג פון די פוילישע יודען אין דער גאנצער וועלט, וועלכע זענען סוף כל סוף א גאר בעדייטענדער פראצענט אין דער עמיגראציע.

מיר קענען דא נישט אנווייזען אויף אלע אויסשטעלונגס-בנינים און קיאסקען. די אויסשטעלונג איז א נייע גרויסע שטאט, וואס איז ענטשטאנען נעבען דעם אלטען פויזען און אויף אויסרעכנען אלע איינצעלהייטען וואלט נישט געקלעקט קיין גרויס בוך. איך וויל מיך בעסער פערנעהמען מיט דער פינאנציעלער זייט פון דער אויסשטעלונג.

וויפיל האט די אויסשטעלונג געקאסט? קיין גענויע אויסרעכנונג האט אונז קיינער נאך איצט נישט געקענט געבען. עס זענען נאך נישט איבערגערעכנט די קאסטען פון די גרויסע אויסשטעלער, ווי די רעגירונג, די מיניסטעריומס, מלוכה-אונטערנעהמונגען, זעלבסטפערוואלטונגען א. אז. וו. מ׳דארף נאך אריינרעכנען די סובסידיע פון די זעלבסטפערוואלטונגען, וואיעוואדזטוועס, אינדוסטריע און האנדעל, אבער ס׳איז זיכער, אז די קאסטען פון דער אויסשטעלונג בעטרעפען די סומע פון 80 מיליאן זלאטים.

צי לוינט זיך דאס? ווי אונזערע בעגלייטער ערקלערען אונז האבען ביז איצט אלע גרויסע אויסשטעלונגען אין דער וועלט געברענגט דעפיציט. די דאזיגע דעפיציטע זענען אבער געווען ריין-בוכהאלטערישע און נישט קיין ווירקליכע. ס׳פערשטעהט זיך דאך אליין, אז אלערליי אינדוסטריעלע, סוחרים, רעסטאראטארען, בעזיצער, האטעל-בעזיצער, טראמוואיען, דראשקעשעס — און איבערהויפט א פירטעל טייל פון דער שטאט, וואו די אויסשטעלונג קומט פאר — פערדינען גרויסע סומען, וועלכע ווערען אבער נישט אריינגערעכנט אין בערעשענט פון דער אויסשטעלונג.

ווייטער שפילט דא א ראל דאס אויפלעבען פון ווירטשאפטליכען לעבען אין גאנצען לאנד, דאס פערשטארקען זיך פון דער באהן-בעהעגונג, די פערבעסערונג פון די פראדוקציע-פארמען און אזוי ווייטער. דאס אלץ זענען מעלות פון דער אויסשטעלונג, וועלכע מ׳קען נישט ארומנעהמען מיט קיין ציפערען.

כדי ווי עס איז צו רעכנען די אויסגאבען פון דער אויסשטעלונג איז נויטיג, אז די אויסשטעלונג זאל בעזוכט ווערען פון לכל-הפחות 3 מיליאן מענשען. ווי די פערוואלטונג פון דער אויסשטעלונג ערקלערט אונז, איז די צאהל נישט קיין פאנטאזיע, נאר שטיצט זיך אויף דער רעאלער ווירקליכקייט. מ׳דארף נעהמען אין אכט, אז ... פערזאנען וועלען צו צוויי אדער דריי מאל בעזוכען די אויסשטעלונג, אז לכל-הפחות א האלבע מיליאן מענשען וועלען זיין אויף דער אויסשטעלונג נאר פון דער שטאט פויזען און דער אומגעגענד. די איבעריגע 2 און א האלב מיליאן מענשען דארף געבען גאנץ פוילען און אויסלאנד.

דא הויבט זיך אן די דירעקטע פערדינסט פון דער אויסשטעלונג. אויב דריי מיליאן מענשען וועלען בעזוכען די אויסשטעלונג, וויפיל וועלען דער ביי פערדינען די מלוכה-באהנען? וויפיל וועלען פערדינען אלערליי אונטערנעהמונגען אין פויזען? וויפיל מוזען 3 מיליאן געסט בעצאהלען פאר האטעלען אין פויזען, ווען מען נעהמט אין אכט אז א צימער קאסט דורכשניטליך 6 זלאטים א מעת-לעת? דאס אלץ קען אבער נישט אריינגערעכנט ווערען אין בודזשעט פון דער אויסשטעלונג, וועלכע קען בוכהאלטעריש האבען א דעפיציט.

די גאנצקייט פון דער אויסשטעלונג איז פערטיילט געווארען אויף 4 אפטיילונגען: 1) קולטור און קונסט, 2) פאלקס-ווירטשאפט, 3) פיזישע ערציהונג און ספארט און 4) עמיגראציע.

די אויסשטעלונגס-אביעקטען זענען פערטיילט געווארען אויף 32 גרופעס, וועלכע פערטיילען זיך ווידער פונאנדער אויף 200 קלאסען. איצט ווען אונז אויסקומען כסדר אפצושאצען ערשט די 4 אלגעמיינע אפטיילונגען. דאן די בעזונדערע גרופעס און קלאסען. דאס וועלען מיר טון אין אונזערע ווייטערדיגע איינדרוקס-ארטיקלען וועגען דער פויזנער אויסשטעלונג.

ש. פ. — ן.

יודען אין די פראנצויזיש-אפריקאנישע קאלאניעס

(א בריף פון פאריז ספעציעל פאר׳ן „נייעם פאלקסבלאט”)

פראנקרייך פערמאגט אין צפון-אפריקע א קאלאסאלען קאלאניאל-רייך וועמענס טעריטאריע איז קלענער פון פראנקרייך גופא און וואס האט א בעפעלקערונג פון איבער 13 מיליאן מענשען. פון פאר-מעלען שטאנדפונקט וואלט אייגענטליך געווען פאלש צו בעצייכענען אלע דריי טיילען פון וועלכע עס זענען צוזאמענגעשטעלט די בעזיצטימער פון פראנקרייך — אלושיר, טוניס און מאראקא — אלס קאלאניעס. אלושיר און טוניס האבען ווייערען א „ביי” און מאראקא האט ... סולטאן און געהערט אפילו גישט אינגאנצען אין דער ספערע פון׳ם פראנצויזישען איינפלוס. אבער פאקטיש איז פראנקרייך א פולשטענדיגער בעל-הבית אין דעם טייל פון נארד-אפריקע. און דער גורל פון יענע הונדערטער טויזענדער יודען, וועלכע וואוינען אין די דריי לענדער, ליגט אינגאנצען אין פראנצויזישע הענד.

יא, פון הונדערטער טויזענדער יודען, ביי וואונז איז מען געוואוינט צו דער פארשטעלונג, אז אין די אפריקאנישע „עקזאטישע צפון-געביטען” לעבען גאר קליינע און אונבעדייטענדע יודישע גרופען. „ברייטע מאסען” זענען פערהאן נאר אין אייראפא אדער אמעריקא, דאס איז אבער אינגאנצען נישט ריכטיג. אין מאראקא לעבען 100.000 יודען אין אלושיר 75,000, אין טוניס 30,000 צוזאמען אבער א פערטעל מיליאן יודען, מעהר ווי אין ליטע, מעהר ווי אין לעטלאנד, מעהר ווי אין פראנקרייך. דער גורל פון די 250,000 יודישע נפשות פערדינט באמת מעהר אויפמערקזאמקייט מצד דער יודישער עפענטליכקייט, וו יביז איצט, פערהעלטניסמעסיג נארמאל איז די לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין אלושיר, וועלכער געפינט זיך שוין לאנג אונטער פראנצויזישער פערוואלטונג. דא האט די פראנצויזישע רעגירונג, אין וועלכער ס׳איז דעמאלס געזעסען אדאלף קרעמיע נאך אין יאהר 1870 נאטוראליזירט ד. ה. געגעבען דאס רעכט פון פראנצויזישער בירגערשאפט, אלע אלושירישע יודען אהן אויסנאהם. דער אקט האט ארויסגערופען אין זיין צייט א גרויסע אנטיסעמיטישע כוואליע אין לאנד און די יודען איז אויסגעקומען א סך און לאנג ליידען צווישען „ווייפייערן”: צווישען דעם אנטיסעמיטיזם פון די קריסטען און דעם רעליגיעזען פאנאטיזם פון די מחמדאנער. בשעת דעם דרייפוס-פראצעס איז געקומען אפילו צו פאגראמען. אבער איצט איז די מכה אין א געוויסער מאס אויסגעקרענקט געווארען. זי איז ווייט פון צו זיין אינגאנצען בעפרייגעט, אבער זי איז שוין אויפ׳ן וועג צו ווערען מעהר אדער ווייניגער נארמאל.

גאר אנדערש איז אבער די לאגע אין טוניס, דאס לאנד איז איבערגעגאנגען אונטער דעם פראנצויזישען פראטעקטאראט ערשט אין יאהר 1881 די צייטען האבען זיך דא שוין געענדערט, קרעמיע איז שוין מעהר נישט געווען ביי דער מאכט און די יודען פון טוניס האבען נישט בעקומען די פראנצויזישע בירגערשאפט, אזוי איז געבליבען די זאך נאך ביז׳ן היינטיגען טאג. די פראנצויזישע רעגירונג מאטיווירט דאס מיט פארמעלע טעמים: „די יודען זענען אונטערטאנען פון דעם טוניסער „ביי” און פראנקרייך קען און וויל נישט שאפען א קאנפליקט מיט דעם נאמינעלען הערשער פון טוניס, אבגערעכנט פון די איאהם 80.000 בירגער און פערוואנדערונג זיי מיט איין מאל אין פראנצויזען. דעריבער מוזען יענע טוניסער יודען, וועלכע ווילען ווערען פראנצויזישע בירגער, דערלאנגען וועגען דעם ספעציעלע פעטיציעס צום פראנצויזישען רעזירענט אין טוניס און פערלאנגען אנ׳אינדיווידועלע נאטוראליזאציע.

וואלט די פראנצויזישע אדמיניסטראציע-פראקטיק אויף דעם געביט געווען א ליבעראלע און גערעכטע, וואלט אויך דער וועג פון אינדיווידועלער נאטוראליזאציע געווען א בעפרידיגענדער. אבער די פראנצויזישע בעאמטע אין טוניס בעציהען זיך ווייט נישט פריינדליך צו די יודען און סאבאטירען מיט אלע מעגליכע מיטלען די נאטוראליזאציע אויך כון אזעלכע יודען, וועלכע זענען פון׳ם פראנצויזישען שטאנדפונקט זעהר געוואונשען. דער רעפוטאט פון׳ם פראנצויזישען פארלאמענט פאללאמבער, א גרויסער אנהענגער פון אויסלענדישע אימיגראנטען, אין פראנקרייך, האט זיך נישט לאנג געווענדעט מיט אנ׳אפענעם בריף צום פראנצויזישען אויסערדמיניסטער בריאן וועגען דער לאגע פון די יודען אין טוניס, אין דעם בריף קאנסטאטירט ער, אז די יודישע פעטיציעס וועגען נאטוראליזאציע, ווערען כסדר אפגעווארפען און, אז דאס רופט ארויס א פערביטערונג צווישען אלע יודען, וועלכע זענען גרויסע פראנצויזישע פאטריאטען וועלכע האבען געקעמפט און האבען פערגאסען זייער בלוט פאר פראנקרייך און פאל לאמבער פערלאנגט, אז עס זאל געגעבען ווערען די פראנצויזישע בעאמטע אין טוניס א שטרענגע דירעקטיוו: בעפרידיגען אלע יודישע פעטיציעס וועגען נאטוראליזאציע, אויף וויפיל עס איז נישט דערוויזען, אז דער, וואס גייט ווערען א פראנצויזישער בירגער, איז נישט קיין עהרליכער מענש אדער א פערברעכער.

עס זענען פערהאן גוטע האפנונגען דערויף, אז די פאדערונג פון לאמבער וועט ערפילט ווערען, ווייל ער ארגומענטירט נישט נאר מיט מאטיוון פון גערעכטיגקייט און יודען-פריינדשאפט, נאר אויך מיט ארגומענטען פון רעאלער פאליטיק. די לאגע אין טוניס איז פאר פראנקרייך זעהר א קאמפליצירטע און א שווערע. די יודישע פאזיציע אין לאנד איז ווייט נישט קיין זיכערע. איטאליען האט גרויסע אפעטיטען אויף טוניס און קען און וויל נישט פערגעסען, אז פראנקרייך האט טוניס, אזוי צו זאגען, „אויסגעכאפט פון אונטער דער נאז”. זי שטיצט זיך אין איהרע פרעטענסיעס אויף טוניס, נישט נאר אויף איהרע „היסטארישע רעכט”, נאר אין ווייט גרעסערער מאס אויף די טאטזאכע, וואס איטאליענער בילדען די גרעסטע גרופע צווישען דער אייראפעאישער בעפעלקערונג פון טוניס: א ... 600,000 פראנצויזען זענען פערהאן 100,000 ... איטאליענער. און פאל לאמבער זאגט אין זיין בריף גאנץ אפען, אז די 80,000 נאטוראליזירטע יודען וועלכע זענען אלע אויסגעוואקסען אויף דער פראנצויזישער קולטור, אין די שולען פון „אליאנס” וואלטען געקענט גאנץ גוט פערגרעסערען דעם פראנצויזישען עלעמענט אין לאנד און צוזאמען מיט ... בילדען א מעהרהייט געגען דעם איטאליענישען איינפלוס.

טאקע מיט דעם דערקלערט זיך אהן א...

(ווייטער ווערט 9-טע זייט).

ארטור שיק

דער מייסטער פון דער מיניאטור און זיין ווערק

— פון —

ד"ר וו. פאללעק

ארטור שיק איז דער מיניאטור־מאלעריי א מייסטער איבער מייסטערס, זיינע מיניאטורען זענען פערקלענערטע גרויסע בילדער — ער זאגט ארויס אין זיי אזוי פיל און אזוי פלאסטיש, אז אוועקגעהענדיג פון די ראזיגע מיניאטורען, האבען מיר אפט פאר די אויגען גרויסע בילדער, וואס זענען אויסגעפיהרט מיט אן'אונגערגרייכבארען טאלאנט.

אפהענגיג פון שיקס כוונות, געפינען מיר אין אט די מיניאטורען אמאל סטאטישע, אבער צומייסטענס קינעטישע מאמענטען. א קליינטשיק פיסעל, אויפגעכאפט אין בעוועגונג, אנ'אויג, גרויס ווי א זאמד־קערנדעל, ווארפט בליקען אין אלע זייטען; אנ'אויערעל הארכט זיך צו געשפאנט; א קאפ, גרויס ווי א האלב סעקונדע־וויזערל, ווענדט אט־אט זיך צובויגען צום אנדערען פארטנער. עס קנייטשען זיך פאלדען, ציהען זיך איין מוסקולען, עס אטעמען און לעבען אלע געשטאלטען.

גוט, וואס שיק איז געבוירען געווארען אין 19־טען יאהר־הונדערט. אין מיטעלאלטער וואלט ער אפשר אומגעקומען אויף א שייטערהויפען, מ'וואלט איהם חושד געווען, אז ר'האט געשלאסען יד אחת מיט דעם טייוועל אליין.

וויל שיקס קונסט איז ראפינירט; עס גיבען זיך איבער איהר אהן א שיעור פארבען, און אלע פארבען בינדען זיך און פעראייניגען זיך אין א בערוישענד שעהנעם געמעל. די פאליערינע, וויכע ליניעס האבען אין זיך אנ'ענטשיידען מזרח־יגען שורש, אבער נישט בלויז מיט דער פארב און ליניע בעצויבערט און בערוישט ארטור שיק. אט דער קינסטלער פון גאטס גענאדע איז א געניוס פון קאנסטרוקציע. ער בויט זיינע מיניאטורען ווי אנ'אינזשיניער: ער פערגעסט נישט אן קיין שום שרויפעל, און יעדער שרייפעל, איז בערופען צו פערשטארקען דעם עסטעטישען איינדרוק. ווע ווער ווארפט אן א מאסע געשטאלטען אויפ'ן פאפיר, זענען זיי אלע איין לייט־גערדאנק; נאכמעהר — פון יעדען פנים, פארראן — פון יערען פנים'על ברענגט ער ארויס דעם אריגינעלען כאראקטער. מ'זעהט אז שיק האט פולקאם בעהערשט די מיניאטורען־קונסט. ער נוצט אוים פארזיכטיג, כוטבעל יעדער ארטיסטיש מיטעל, וואס פערגרעסערט די פרעכטיגקייט פון דער מיניאטור, די יפערבייגעהענדיג צייכענט ער ארנאמענטען, וועלכע האבען זעניג זייער גלייכע אין דער אייראפעאישער מאלעריי לויט דער זארגפעליגקייט פון דער אויספיהרונג און רייכקייט פון איינפאלען.

*

די קונסט פון דער מיניאטור איז זעהר אנ'אלטע. איידער ס'איז ערפינדען געווארען די דרוקער־ריי־קונסט, פלעגט מען אילומינירען (אילוסטרירען) די איניציאלען און די ווערק פון דיכטערס, געלעהרטע, און שפעטער הויפטזעכליך די הייליגע ביכער. די אויפבליהונג פון די ראזיגע אילומינאציעס פאלט אוים אויפן 8־טען און 9־טען יאהר־הונדערט. צום בעריהמסטען איז דער ביזאנטישער פסאלטיר אין דער פאריזער נאציאנאל־ביבליאטעק, בעצירט מיט 14 אילוסטראציעס.

מיט דער ערפינדונג פון דרוק איז נאטירליך די אילומינאציאנס־קונסט געפאלען. עס האט זיך אנגעהויבען די צייט פון פארטרעט־מיניאטורען, אט די ארט מיניאטור קאן מען געפינען שוין אין די עגיפטישע טויטען־ביכער, אויף די אלט־גריכישע וואזען, אין די אלט־קריסטליכע צייטען אויף גאלד־בלעטלעך.

ווער ס'האט געמאלט די ערשטע מאדערנע מיניאטורען — איז נישט בעוואוסט גענוי. די פראנצויזען האלטען, אז די ערשטע מיניאטוריסטען פון דער נייער צייט זענען געווען זשאק פוקע און ביידע קלאנע'ס.

דער פאן, אויף וועלכען מיניאטורען פלעגען געמאלט ווערען, איז געווען א פערשידענארטיגער: פארמעט פון שאף און רינדער, לעדער פון טויט־געבוירענע קעלבער, טעקטור, קארטאן, קעהרזייט פון שפיל־קארטען, פאפיר, זייד, האלץ, מעטאל־בלעך (גאלד, זילבער, מעש, צין), עמאל, שילדקרעט־הארן, פארצעליי, גלאז, העלפאנט־ביין. מיניאטורען זענען פערהאן פון פאסטעל, אקווארעל, עמאל־מיניאטורען, אייל־ און בליי־מיניאטורען.

שיקס מיניאטורען זענען פון פאסטעל און אקווארעל. דאס איז אנ'אונגעהויער אריגינעלער קינסטלער, זיינע פארטרעטלעך דערמאנען זעהר ווייניג די פראנצויזישע [illegible]טרעטיסטען, הגם ער רופט זיך זייער „אונטערטעניגער שילער".

נאך א טעמע האט שיק געגרייכט צום מיטעלאלטער און האט זיך אין דער דאזיגער עפאכע אריינגעלעבט מיט אלע פיברען פון זיין קינסטלערישער נשמה.

זיינע מיניאטורען — דאס איז די געשיכטע פון דער ציוויליזאציע אין פוילען פאר די צייטען פון קאלישער סטאטוט (13־טע יאהר־הונדערט). שיק גיט נישט נאר א רייכע גאלעריע געשטאלטען פון קעניג, שליאכטע, יודען, וואס פערנעהמען זיך מיט האנדעל, מלאכות א. אז. וו., נאר ער ברענגט אויך אויף א וואונדערבאר־פלאסטישען אופן א רייה גרופען־סצענעס.

דער „קאלישער סטאטוט" איז א פרעסטיגע אפשפיגלונג פונ'ם גאנצען יודענטום אין מיטעל־אלטער.

דער מיטעלאלטער איז די עפאכע פון די שרעקליכסטע יודען־פערפאלגונגען, מען האט בעשולדיגט די אומגליקליכע יודען, אז זיי האבען געבראכט די שווארצע מגפה, וועלכע האט זיך ווי א שטראם צוגאסען איבער א סך לענדער און אוועקגעריסען מיליאנען קרבנות. מען האט חושד געווען די יודען, אז זיי פערסמ'ען די ברונעמס, מען האט זיי פארגעווארפען ריטועלע מארדען. מע האט זיי געברענט לעבעדיגערהייט אויף די שייטערהויפענס, אויסגעפיהרט איבער זיי מאסען־עקזעקוציעס און די קרייצצוגען האט דאס מארדען פון יודען געהערט צום טעגליכען פראגראם.

אין דער צייט פון די שרעקליכע פערפאלגונגען האט פוילען גאסטפריינדליך געעפענט די טויערען פאר די יודען.

צום ערשטען מאל האט מען נארמירט אין דער פארם פון א געזעץ די רעכט און פליכטען פון די יודען אין „קאלישער סטאטוט" (1264).

דער סטאטוט פון באלעסלאוו דעם פרומען, וועלכער איז געווען גוגע גרויספוילען, איז שפעטער פערברייטערט געווארען אויך אויף די אנדערע טיילען פון דער מלוכה און קאזימיעזש דער גרויסער האט איהם ארויסגעגעבען פאר גאנץ פוילען.

דער אריגינאל פון קאלישער סטאטוט איז פערלוירען געווארען, אבער דאס, וואס שיק האט אונז געגעבען, איז פיל מעהר ווי אריגינאל.

עס איז נישט געווען אינ'ם גאנצען מיטעלאלטער א.א. גענימאלער אילומינאטאר, ווי ארטור שיק. אין זיין „סטאטוט" שפיגעלט זיך אפ דורך דער פריזמע פון דער רייכער און דורכאוים ארטיסטישער נשמה פון ארטור שיק דאס גאנצע לעבען פון דעם יודענטום.

וויפיל אילוסטראציעס — אזוי פיל קונסט־ווערק!

וואס האט אלץ דער געטליכער קינסטלער נישט אויפגעוועקט, אויפגעלעבט!

שניידער, שוסטער, בעקער, וועבער, סטעלמאכס, ווינערמייסטערס, יודישע מינצען־מאכער, צווי גרויסע, וועלכע בעצייכנען א משפט איבער יודען, אז יודישע לויה... אבער עס איז ראך אומעגליך אויסצורעכענען אלע יודישע פיגורען פון דעם ווערק און וויפיל האלט מען בעדארפט ארט, כדי צו בעשרייבען די א.ע. טאלאנט־ און חנפולע שערעווערען, וועלכע שטעהען אויף דער מדרגה סיידען פון א רעמבראנדט.

אין אט די אלע פאמעלעך, וואס אילוסטרירען דעם קאלישער סטאטוט און די הגדה, וועלכע איז אויך אילומינירט געווארען דורך שיק'ן, פילט זיך דער אטעם פון פרישער פאעזיע און ארטיזם אין יודישלכמען די נפון דעם ווארט.

ארטור שיק איז א פולקאמענער מייסטער אין דער קונסט פון מיניאטור.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען־און הארץ־קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

בושעשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער־קראנקה.	11-9 4½-3
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר רוביטש הויט און געשלעכט־קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גמסטינע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	1½—12½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר בערנסאן פרויען און געבורטס־הילף	4—3

פסיכא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאטלען א.א. ווי פאקען־שטעלן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראהל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויך פערלאנג היזוטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען

א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סמאראפאלסקא

צאהן־ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קראנען, פאסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

Dr. med. H. LAJCHTER

צאהן־כירורג

דזיאסלע־, קין־, גיימען־ און צאהן־קראנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od 1½—5 po pol. 4664

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען און ליכטהייל־אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענד.

דאס 1-טע ארטאד. לעהר־אנשטאלט און גן־ילדים אין פוילען

„דרכי־נעם" לאדז, קילינסקעגא 50

טעלעפאן 26=35

אין צוזאמענהאנג מיט דער פארארדנונג פון דער שול־מאכט ווענען איינשרייבן שול־פליכטיגע קינדער אין פריוואטע לעהר־אנשטאלטען בעטען מיר אלע עלטערן, וועמענס קינדער ס'לערנען זיך שוין אין איבענדערמאנטען לעהר־אנשטאלט, ווי אויך די עלטערן, וועלכע ווינשען איינצושרייבן זייערע קינדער אויפן נייעם שול־יאהר

איינצושרייבען זיי ביז'ן 1-טען יוני (כ"ב אייר)

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען טעגליך אין דער קאנצעלאריע פון 8—1 מיטאג און פון 4—7 אווענד

די עקזאמענס הויבען זיך אן דעם 2=טען יוני (כ"ג אייר)

די ליטונג.

גלייכצייטיג זענען מיר מודיע, אז אין דער מתיבתא ווערען אנגענומען אומזיסט תלמידים, וועלכע האבען די געהעריגע פארבערייטונג.

גאלדענע גליקען

(ראמאן)

(31

ווען מיר האבען זיך צוריקגעקעהרט אין באלזאל האט עפעס אנ'אומבעקאנטער הער אפגעווענדעט אויף א ווייל פון מיר די אויפמערקזאמקייט פון דער פרוי נארנעט.

איך האב אויסגענוצט דעם גליקליכען מאמענט און זיך אפגעטראגען.

ווי־נאר אבער איך האב געמאכט צוויי שריט, איז צו מיר צוגעגאנגען דער דירעקטאר פון דער לאנדאנער טראנספארט־קאמפאניע, מיט וועלכען איך האב א טאג פריהער געהאט א קאנפערענץ.

ער האט מיך פערשאטען מיט פערשידענע פראגען, און איך האב אזוי שטארק געוואלט אויסגעפינען מאריא'ן און פארטזעצען מיט איהר דעם שמועס, אז, כ'האב מורא, כ'האב נישט ווילענדיג בעליידיגט דעם ראזיגען ליבענסווירדיגען מענשען, דורך דער שנעלקייט מיט וועלכער איך בין פון דורך דער שנעלקייט מיט וועלכער איך בין (פון איהם אוועק.

צוויי מאל האב איך זיך ארורכשפאצירט איבער די זעלער וואס זענען געווען איבערגעפולט מיט מענשען.

איך האב געזוכט מאריא'ן.

נישט אין די זאלען, נישט אין דעם עס־צימער, האב איך זי געפינען.

אויסגעגעבליבען איז מיר צו זוכען נאר אין דער אראנזשעריע.

איך האב זיך אראפגעלאזט מיט די טרעפען בעטענדיג גאט, אז ער זאל מיר נישט ענטקעגענשיקען נייע בעקאנטע פון נאטאנען.

צו מיין פערוואונדערונג איז אין דער אראנזשעריע קיינער נישט געווען.

איך האב ארומגעגעשטערט אין אלע ווינקלען און זיך לסוף אוועקגעזעצט אויף א שטול ביי דער טיר פון סענגאטס קאבינעט און פעררויכערט א פאפיראס.

מעגליך, אז מאריא איז שוין אוועקגעפאהרען אהיים.

האב איך בעשלאסען נאכאמאל ארומקוקען זיך אין די זאלען און נכאפאלגען איהר ביישפיל, אויב איך וועל זי נישט געפונען.

עפעס האט מיר דאס האריץ געזאגט, אז ביל ווארט שוין ביי מיר אין שטוב, און דער געראנגישע ווענען דער נאהענטער בעגעגעניש האט מידבוועהר געפרייט.

2

אלעגפאלס...

וואס איז עס? פון הינטער די פערמאכטע טירען פון קאבינעט האט זיך פלוצים דערהערט א שוואכער אויסגעשריי און דערנאך האב איך גלייך דערהערט דאס פאלען פון א שטול.

איך בין אויפגעשפרונגען און זיך צוגעהערט, וואס ווייטער וועט זיין.

ווייטער — א געשריי...

גאט מיינער! מאריאס קול...

געכאפט פאר'ן הענטעל.

צולויפענדיג צו דער טיר, האב איך זיך אנ־געשפארט — די טיר האט זיך נישט געעפענט.

נישט טראכטענדיג לאנג, בין איך אפגעשפרונגען עטליכע שריט אויף צוריק, זיך האסטיג פונאנדערגעלאפען און מיט דער פלייצע ארויסגעשטעלט די טיר.

אינמיטען צימער איז געשטאנען סינגאט מיט א רויטען צעקרימטען פנים.

אנ'אויפגעבראכטע, א פערשעמטע, איז מאריא געשטאנען ביי דער וואנד.

מיין אונגעריכטע אינטערווענץ האט סענגאט'ן שטארק צוטומעלט.

עטליכע סעקונדען איז ער געשטאנען, ווי גערליימט, קוקענדיג אויף מיר און אויף דער אויסגעהאקטער טיר.

דערנאך האט ער זיך מיט א כעסריגען אויסגעשריי א ווארף געטון אויף מיר:

— וואס דארפט איהר דא?!

איך האב אויף איהם נישט געלייגט קיין אכט.

— מיס ראוען, — האב איך זיך אפגערופען מיט א פערנויגונג, — איהר האט פערגעסען, אז איהר האט מיר צוגעזאגט א טאנץ.

מאריא האט שוואך א שמייכעל געטון.

— יא, איך האב פערגעסען.

איך האב איהר פארגעשלאגען מיין האנד.

סענגאט האט מיך געוואלט שאפטעלען, נאר זיין שכל האט איהם נישט צוגעלאזט דערצו, און ער איז דעריבער אפגעטראטען צום שרייב־טיש.

— ענטשולדיגט מיר, וואס איך האב אייך א ביסעל צו שפעט געפונען! — האב איך רוהיג געזאגט מאריא'ן.

זי האט מיט צוטרוי ארויפגעלייגט איהר האנד אויף מיין ארבעל.

— איך בין זעהר צופרידען, וואס איהר האט זיך דערמאהנט וועגען מיר. מיסטער נאטאן.

ווען א מענשליכער בליק וואלט געקאנט טויטען, וואלטען מיר ביידע נישט צוגעגאנגען צו דער טיר לעבעדיגערהייט.

סענגאט האט געקוקט אויף אונז מיט אזוי פיל האס אז איך וואלט געווען פונ'ם שרעקענדיגען מענשען, וואלט מיך א ציטער ארומגענומען.

אויף דער שוועל האב איך זיך א ווייל פערהאלטען און א קוק געטון אויף הינטען.

— איך וועל זיך דא צוריקקעהרען און א שמועס פון מיט אייך, אויב איהר וועט דא אויף מיר צווארטען — האב איך געזאגט.

ער האט נישט געענטפערט.

צומאכענדיג הינטער זיך די אויסגעבראכענע טיר, האב איך אוועקגעפיהרט מאריא'ן אין דער אראנזשעריע.

— דער גורל אליין וויל, אז אונזער קאנטשאפט זאל פארטגעזעצט ווערען, — האב איך בעמערקט.

— דער גורל וויל, אז איך זאל אייך זיין דאנקבאר. — האט זי ארויסגעשעפטשעט — איך שטעל זיך פאר, ווי דערוועלבער גורל לאכט, ווען ער קוקט אויף אונז.

איך האב א שמייכעל געטון.

— טאקי, טאקי! איך בין זעהר צופרידען צו פערשאפען אייך איינינע אנגענעהמע מינוטען! איך האב מורא געהאט, אז איהר זענט אוועק אהיים און אז אונזער געשפרעך וועט פערבלייבען נישט געענדיגט.

3

זי איז געבליבען שטעהן און זיך שנעל ארומגעקוקט, כדי זיך צו איבערצייגען אז קיינער זעהט אונז נישט.

(פארטזעצונג קומט).

די שטאט אהן גוים

(קארעספאנדענט צום „נייעם פאלקסבלאט")

פון ש. א. הלוי

תל אביב, די ערשטע און די איינציגע יודישע שטאדט אויף גאנצע הונדערט פראצענט, איז בעקאנט אויף דער וועלט ווי א וואונדער-שטאדט, אלס א שטאדט, וואס איז אויפגעבויעט געווארען אויף וויסטע זאמד-בערגלעך און וואס אין א קורצער צייט האט זי זיך ענטוויקעלט מיט א געוואלטיגער שנעלקייט און פון א קליינעם קווארטאל נעבען דער אראבישער יפו איז זי פערוואנדעלט געווארען אין א מאדערנער און איינגעארדענטער שטאדט מיט א פערפולקאמטער וואסער-ליטונג, עלעקטר שע בעלייכטונג, שעהנע גאסען מיט אספאלטענע שאסען, גרויסע געביידעס אין אייראפעאישען סטיל מיט בלומען-גערטנער און בוימער-אלעעס, מיט איין ווארט: א קולטורעלע שטאדט וואס פערמאגט אלע בעקוועמליכקייטען וואס עמיצער קאן געפינען אין אייראפע: סינעמא, טעאטערס, אנ'אפערא, עפענטליכע ביבליאטעקען, און דאס אלץ איז געשאפען געווארען „דורך נאכט", אין משך פון עטליכע יאהר.

די ענטוויקלונג פון דער שטאדט איז טאקע באמת וואונדערליך: זי האט געגעבען אזא גרויסע שפרונג, וואס אויף אזא אופן איז שווער צו טרעפען אפילו אין אנ'אמעריקאנישער שטאדט, זי איז געגרינדעט געווארען מיט צוואנציג יאהר צוריק, אין יאהר 1909, דו, א קליינע גרופע אידעאליסטען, וואס האבען געוואוינט אין יפו און עס איז זיי מיאוס געווארען צו וואוינען אין אנטי-היגיענישע בעדינגונגען, האבען בעשלאסען צו קויפען איניגע זאמד-בערגלעך, וואס געפינען זיך אין צפון - זייט פון יפו און אויפבויען דארט א קליין שטעדטעל אויף א מאדערנעם אופן. זייער פלאן איז זיי געלונגען צו פערווירקליכען א סך מעהר ווי זיי האבען גע'חלום'ט, אפילו די מעהר געוואגטע פון זיי ווי דיזענהאף, דער איצטיגער שטאדט-מער, און יחזקאל דאנין, דער שווער פון בעקאנטען געזעלשאפטליכען טוער דוד יעלין, האבען געדאכט וועגען דעם, אנ'ערך די פופציג הייזער, וואס זיי האבען דעמאלט אויסגעבויט, וועט אויסוואקסען א שטאדט מיט פערציג טויזענד איינוואוינער, און אז דאס אלץ וועט געשעהן אין א שנעלען טעמפא.

דעם טוריסט, וואס קומט פון אמעריקא אדער פון אייראפע, איז שווער אפצושאצען די ש׳הנקיים פון תל אביב, אבער מיר, ארטיגע איינוואוינער, וויסען דאס ווי געהעריג אפצושאצען. די אויטאמאבילען פיהרען אונז טאג-טעגליך קיין יפו, און דער אונטערשיד צווישען די צוויי שטעדט איז א קאלאסאלער. אין א פאר מינוטען געהען מיר אריבער פון מערב צום אריענט, פון איין קולטור אין דער צווייטער. יפו איז די שטאדט פון טויזענד און איין נאכט. די „פעסקע" און דער טורבאן פון די אראבער הערשט דארט.

אבער ווען דער אויטאמאביל פיהרט אייך צוריק קיין תל - אביב געפינט איהר זיך אין אנ'אייראפעאישער שטאדט, וואס מיט איהרע רואיגע אויטאמאבילען ווייזט זי קלאר, וואס דער טעמפעראמענט און ענערגיע פון יודישען איינוואנדערער האט אויפגעטון אין אריענט. תל-אביב אונטערשיידעט זיך גאר נישט פון א קווארטאל אין אנ'אייראפעאישער שטאדט און אויסער די ראטשילד-אלעען פערמאגט זי נישט אזעלכעס, וואס זאל איהר צוגעבען א ספעציעלען כאראקטער. אבער אין א מיטוואכיגען פארנאכט מאכען א געוויסען איינדרוק קולות פון די צייטונגס-פערקויפער (אגב, כמעט דורכאוס תימנ'ער יודען) וואס לויפען ארום איבער די גאסען מיט די לעצטע אויסגאבען פון „דבר", „הארץ" און „דואר היום". אבער דער עיקר דערשפירט מען דאס יודישע תל-אביב אין א שבת אדער אין א יום-טוב'דיגען טאג. שוין פרייטאג נאך מיטאג הויבט זיך אן שפירען אין די גאסען דער הייליגער שבת. „שומרי שבת" געהען ארום אין די גאסען אין בלאזען שופר, אנזאגענדיג, אז דער שבת דערנעהנטערט זיך. דער קול פון שופר טראגט אריין א ציטער, און אפט מאל קענט איהר זעהען א בילד, ווי דער תימנ'ער שוך-פוצער, וואס איז שטארק פרום, ווארפט גלייך אוועק זיין מלאכה און איילט זיך צהיים מקבל שבת זיין. מיט'ן אנקומען פון שבת הויבט אן צו הערשען אין שטאדט א וואונדערליכע שטילקייט, אלע געשעפטען שליסען זיך און אויסער דעם אראבישען פוהרמאן, וואס פאהרט דורך מיט זיין דראשקע, ווערט די שטילקייט מיט גארנישט געשטערט, שבת פארנאכט זעהט מען ווי א גרויסע פיל-פארביגע מאסע שפאצירט צום ים. איהר קאנט דא זעהען די רייכע בוכארער יודען מיט זייערע פערשידענע כאלאטען, וואס שעמערירען פון דערווייטענס, און די ארימע תימנ'ער וואס פוצען זיך

אויס לכבוד שבת, אין אלדאס בעסטע העלע קאפטאנס און איבער אלעמען אונזערע אשכנז'ישע ברידער, אויסגעפוצט לויט דער לעצטער מאדע...

תל אביב פערמאגט א סך האטעלען און פענסיאנען, וואס ווארטען און קוקען אויס אויף דעם טוריסטען סעזאן, דער עיקר אויף פורים און פסח, ווען ס'קומען דא געסט פון אלע עקען לאנד. כדאי צו בעצייכנען, אז דאס ווארט „כשר" אויף די שילדען און מודעות פון די פיל קאפע-הייזער און האטעלען איז נישט צו בעגעגענען, ווייל דאס כשרות רעכענט זיך פאר אזוינס וואס קומט במילא, פונדעסטוועגען קען מען טרעפען בעקאנטמאכונגען פון ארטיגען ראבינאט וועגען דעם כשרות פון דעם אדער פון יענעם רעסטאראן כדי די גאטס-פארכטיגע זאלען חס-ותלילה נישט ווערען געשטרויכעלט.

תל-אביב די יודישע וואונ-דער-שטאדט

דא נישט לאנג זענען אין תל-אביב אויסגעבויט געווארען דריי נייע שוהלען: איינע אין אללנבי גאס, א גרויסע און שעהנע געביידע מיט א קאלכיגען קופאל (די רעגירונג האט איהר פערווערט צו בויען העכער פונ'ם קופאל פון דער אמאר-מעטשעט). די חסידים האבען א בעזונדערען בית-מדרש אויף דער גאס וואס פיהרט צום ים און היינטיגעס יאהר האבען פרומע יודען געפייערט דעם חנוכת-הבית פון דער נייער שוהל, וואס געהערט צום מושב זקנים.

אין תל-אביב געפינען זיך א סך הייזער מיט א מאדערנער און שעהנער ארכיטעקטור. אט די הייזער זענען אויסגעבויט מיט דער האפנונג אויף פערמעגליכע איינוואנדערער, וואס וועלען גיך קומען זיך דא בעזעצען. אבער אזוי ווי די רייכע איינוואנדערער זענען נישט געקומען, ווערען די געביידעס פערדינגען אויף פענסיאנען, רעסטאראנען און ד. גל.

תל-אביב האט איהרע אייגענע פאליציי וואס געהען אנגעטון אלס ברישע פאליס-לייט, נאר מיט'ן אונטערשיד וואס די אותיות אויפ'ן מונדיר און היטעל זענען העבראאישע. אלע צוויי יאהר ווערט דא אויסגעקליבען א נייער שטאדט-ראט. די ריינקייט אין שטאדט איז א מוסטערהאפטע, און דער סאניטארער צושטאנד איז זייער א גוטער.

די צאהל איינוואוינער אין תל-אביב האלט אין איין וואקסען מיט א וואונדערליכער שנעלקייט, א דאנק די פאבריקען און האנדעלס-הייזער, וואס עפענען זיך פון צייט צו צייט און וואס גרייטען דעריבער צו דעם באדען פאר דער פערגרעסונג פון דער בעפעלקערונג. ביים איצטיגען מאמענט איז תל-אביב א וויכטיגער פרנסה-קוואל פאר די יודישע לאנדווירטשאפטליכע קאלאניעס וואס ארום תל-אביב. דא איז זייער מארק וואו זיי זעצען אפ אלע זייערע מילך-און גרינס-פראדוקטען. זייער פיל אין דעם זינען טוט אויף דער ארבייטער-קאאפעראטיוו „תנובה", וואס פערשפרייט דא די אויבענדערמאנטע פראדוקטען פון אלע יודישע ישובים אין עמק.

דאס שאפען פון דער ערשטער גרויסער „שטאדט אהן גוים" אין ארץ-ישראל, איז אפשר די גרעסטע זאך, וואס איז לעצטענס דערגרייכט געווארען דורך דער ציוניסטישער בעוועגונג. און אויב די איינוואנדערונג וועט זיך ווידער אנהויבען ווי געהעריג, איז גאר קיין צווייפעל נישט, אז תל-אביב שטעהט פאר א גלענצענדע צוקונפט.

געהיימנישפולע רעליגיע איז א לאנד פון געהיימנישען

פון יוסף ראכלין

ווען מען האט געענדיגט מיט די קרבנות, האט מען אריינגעפיהרט דעם באק, צוערשט האט ער זיך געשפארט, געמעקעט, נישט געוואלט געהן. ווי עס שיינט, האט ער געשפירט דעם טויט אין דער לופטען. אבער ביסלעכווייז האט דער באק זיך איינגעשטילט און מען האט אנגעבונדען אויף זיינע הערנער רויטע סטענגעס און זיינע קליינע קאפיטעס האט מען געזאלבט מיט בוימעל און מיט וויין. אנ'אלטע פרוי, וועלכע איז געקומען פון סיידלען ווייט אזעק ספעציעל פאר דעם צוועק, האט זיך אזעקגעזעצט נעבען איהם און האט געזונגען א ספעציעל לידעל, ווי א וויג-ליד פאר א קינד.

ווע ןדי אלטע נעגערטע האט געענדיגט איהר ליד, האט דער גלח אוועקגעזעצט זיך און האט געהאלטען א דרשה צו דעם באק און האט איהם געזאגט, אז אין ניכען וועט ער פערלאזען די זינדיגע ערד און וועט אוועקשוועבען אין א נייער וועלט, אנ'אויסגעלייטערטער, און מיט א גרויסען כישוף, וואס וועט איהם מאכען לייכטער דעם וועג. דאן האט ער איהם דערלאנגט א צווייגעל גרינגע בלעטער צו קייען, פונקט ווי מען האט פריהער דערלאנגט דאס הייליגע קיכעל צו די הענער צו פיקען.

ווען דער באק האט אפגעריסען א פאר בלעטער, האט מען אריינגעפיהרט דאס יונגע נעגערמיידעל, פון דעם שטאהל. זי איז אויך געווען צוגעגרייט אלס א קרבן, אבער ווי מיר וועלען באלד זעהען, האט מען זי נישט אומגעבראכט. עטוואס גאנץ אנדערש איז אפגעטון געווארען מיט איהר — א כישוף, וואס האט זי היפנאטיזירט און וואס האט היפנאטיזירט אויך דעם באק, אזוי, אז פאר דער ווייל איז דער גייסט פון מיידעל אריין אין דעם באק און דער גייסט פון דעם באק, אין דער נשמה פון דעם מיידעל. ווען מען האט שפעטער געשאכטען דעם באק, האט עס געמיינט, אז מען האט אומגעבראכט דאס מיידעל אלס א קרבן. כאטש זי אליין איז גאנץ געבליבען. דאס איז דער מיפער מיין פון דער גאנצער צערעמאניע, זאגט דער שרייבער.

דאס מיידעל איז אריינגעקומען קרעכצענדיג און וויינענדיג. איהר מוטער, די גלח'טע, האט זיך געזעגענט מיט איהר, געקושט און געהאלזט פונקט ווי פאר'ן טויט. דער גלח האט אריינגעפלאכטען רויטע סטענגעס אין די האר פון מיידעל, און האט זי געזאלבט מיט אייל און וויין אויפ'ן קאפ, הענט און פיס און אויף די ברוסט.

ביסלעכווייז האט זיך דאס מיידעל איינגעשטילט און האט גענומען זינגען א טרויער-ליד:

דער ווילדער חזיר איז געקומען זוכען מיר;
איך האב געזאגט, וואס ביסטו געקומען?
„אלע זענען קראנק אין לאגאן!"
דער ווילדער בוהאי איז געקומען זוכען מיר;
איך האב געזאגט, וואס ביסטו געקומען?
„אלע זענען קראנק אין די בערג!"
דער ווילדער באק איז געקומען זוכען מיר;
איך האב געזאגט, וואס ביסטו געקומען?
„אלע זענען קראנק אין אפריקע!"
און דערום מוז איך, נישט קיין קראנקע שטארבען!

ווען זי האט געענדיגט זינגען איהר אפשיד-ליד, איז פארגעקומען דער גרויסער פערוואנדלונגס כישוף. דאס מיידעל האט זיך איינגעבויגען אויף די הענט און פיס און האט אריינגעקוקט ין דעם באק אין די אויגען אריין. דער גלח האט געבורמעט א פסוק: „ראמבאלא (דער שלאנגען-גאט) רופט דיך;

ראמבאלא רופט דיך!
ראמבאלא רופט דיך!
אזוי כסדר, אהן אנ'אויפהער.

די אויגען פון מיידעל זענען פערגלעזערט געווארען און דא איז פארגעקומען עטוואס זאנדערבארעס, זי האט פערלוירען אינגאנצען די מענשליכקייט פון איהר פנים און ווי דער שרייבער שילדערט, האט דער באק אנגענומען עטוואס פון איהר געשטאלט. נאך מעהר, איהר שטימע האט זיך געענדערט און האט געקלונגען ווי דער קול פון א חיה, פון א ציג.

אט אזוי האבען די צוויי. די מענש-חיה און די חיה-מענש זיך געקוקט שטארק אין די אויגען אריין. און זייערע קעפ האבען זיך צוזאמענגערוקט נאהענט איינע צו דער צווייטער. די גלח'טע האט אונטערגעטראגען א גרינעם צווייגעל צווישען די צוויי, און מערקווירדיג. נעבענסן דעם צווייגעל האט דאס מאל נישט דער באק, נאר דאס מיידעל! און זי האט געגעסען נישט ווי א מענש נאר געצופט ווי א ציג.

אזוי שנעל ווי זי האט אפגעצופט א בלעטעל, האט דער גלח אויסגעשעפטשעט: „אט איז עס!" און האט מיט א שארפען מעסער איבערגעשאכטען דעם באק.

א ווילד געשריי ווי פון א שטארבענדער חיה האט זיך דערהערט אין דעם טעמפעל, אבער נישט פון דעם באק נאר פון דער יונגער נעגערטע און זי איז געפאלען אין אהנמאכט. די נעמיינדע איז אריינגעפאלען אין אנ'עקסטאז פו רעליגיעזער בעגייסטערונג, געזונגען און געוויינט זיך אין דבקות.

דאס בלוט פון דעם באק האט מען אפגעצאפט אין א מולטער און דעם קערפער האט מען ארויסגעווארפען. דאס פער'חלש'טע מיידעל, בעשפריצט מיט בלוט, האט מען ארויסגעשלעפט אין דעם פאררעצימער, וואו מען האט זי אפגעמינטערט און ארויסגענומען פון איהר כישוף.

און דא האט אנ'אלטער נרייז-גראהער נעגער פון א ווייטער געגענד גענומען אנ'אנטייל אין דער צערעמאניע. ער האט אליין אויף זיך אנגעצויגען א צערעמאניעלען בגד — אליין, אהן הילף ווי עס פאסט פאר א פויפסט אדער א קעניג. ער האט ארויפגעלייגט זיין האנד אויף דעם קאפ פון דעם וויסען, וועלכער האט זיך געקניט און ער האט איהם געבענשט, אבער ער האט עס געטון נישט אויף פראנצויזיש און נישט אויף דעם אפריקאנישען לשון, נאר אויף לאטייניש, מיט א קאטוילישער תפילה:

„אין נאמען פו דעם פאטער, זיין זוהן און זיין הייליגען גייסט. אמען", האט ער געזאגט.

און דאן האט ער געברומט פערשידענע אנדערע תפילה פון דער קאטוילישער קירכע.

ער האט דעם וויסען געזאלבט מיט אייל און מיט וויין, געגעבען איהם צו פערזוכען פון די הייליגע שפייזען או נגעטראנקען, און דערנאך איז געקומען דער „וואודו" טייל פון דער צערעמאניע ער האט איינגעטונקט זיין האנד אין בלוט פון דעם באק און האט געמאכט א שלאנגען-צלם אויף דעם וויסענס שטערען. די נעמיינדע האט גענומען ברומען א „וואודו"-ניגון און איז ווידער אריינגעפאלען אין רעליגיעזע התפעלות. דער אלטער נעגער האט דעם וויסען דערלאנגט א שעפעלע בלוט, פון וועלכער ער האט א טרונק געטון איין מאל, א צווייטען מאל און א דריטען מאל.

די גלח'טע, זיין פריינדין, האט גענומען דאס איי, דעם סימבאל פון פרוכטבארקייט, פון דעם סדר-טיש, האט עס א שמיץ געטון צו דער ערד, אזוי אז סיברוק איז בעשפריצט געווארען.

מיט דעם האט זיך געענדיגט די צערעמאניע און סיברוק איז אנערקענט געווארען אלס אנ'אמה'ער מיטגליד פון דער געהיימנישפולער רעליגיע. די אלטע גלח'טע האט איהם געהאלזט און געקושט ווי אנ'אייגען קינד און געוויינט פאר פרייד.

Dr.
HELLER
ספעציאליסט פאר הויט-
ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוואכע.
נאוואראם 2 טעל. 79-89
נעמט אן ביז 10 פרוה און
פון 4—8 אבענד. פאר פרויען
נעמט ער פון 4—5 נאכמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע
לעמשיגעצ-פרייזען.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 84-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

נור אין דער בעוואוסטער פירמע פון דער אייזען-מעבעל-פאבריק
I. B. WOŁKOWYSKI שענקיעוויטש 3/5
פאבריק-לאגער: נארוטאוויטשא (דזיעלנא) 11, טעל. 37-70
איז: א מביליגסטען
א מבעסטען
א מבעקוועמסטען
און דער גרעסטער אויסוואהל

כ'בעזיץ אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל
פון מעטאל-ניקעל-בעטען, פעלד-בעטען,
מעטאלאווע מאטענט „פערפעקט" גאראנטיע 5 יאהר, קינדער-וועגעלעך די נייעסטע פאסאנען, לעזשאקעס, וואש-טישען, סערוויזען, ווישימאטשקעס, אייז-קיסטען
איך בארג אויס בעטען אויף זומער-וואוינונגען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

19	מאי
זונטאג	זון-אויפגאנג 3.38
ח	זון-אונטערגאנג 7.27
אייר תרפ"ט	

קאָנפערענץ פון פּאָליטישע פּאַרטייען און פּראָפ. פעראיינען

וועגען דער קריטישער ווירטשאַפטליכער לאַגע

די אַרבייטסלאָזיגקייט אין לאָדז האַלט אין איין אָקסען, דער קריזיס פערשאַרפט זיך און די פינאַנציעלע לאַגע פון מאַגיסטראַט איז אַ שווערע צוליב דעם וואָס די רעגירונג האָט נישט געגעבען דעם מאַגיסטראַט קיין הלוואה און נישט בעשטעטיגט איינינע שטייערן, וואָס זענען געווען פאָראויסגעזעהן אינ'ם בודזשעט. די עפענטליכע אַרבייטען וואָס דער מאַגיסטראַט האָט געפּלאַנט איינצואָרדנען, כדי צו בעשעפטיגען אַ געוויסען טייל פון די אַרבייטסלאָזע, קענען נישט רעאַליזירט ווערען צוליב מאַנגעל אין מיטלען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער לאַגע איז פרייטאָג אין אָוענד אין זאַל פון שטאָט־ראַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון אַלע פּראָפעסיאָנעלע קלאַסען־פעראיינען און אַלע פּאָליטישע פּאַרטייען (פ.פּ.ס. דייטשע אַרבייטס־פּאַרטיי, בונד לינקע און רעכטע פ. צ.) צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען די רעפּוטאַטען ניערודשאַלקאָווסקי און שטשערקאָווסקי אין פּרעזידיום זענען געווען קאַלושינסקי, נאַפּיעראַלסקי רעפּ. צערבע, די ראַטמענער מילמאַן און האָלענדערסקי און רעפּ. ניערודשאַלקאָווסקי. די קאָנפערענץ האָט געעפענט דער פּאָרזיצער פון דער קרייזקאָמיסיע פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען קאַלושינסקי. אין דעם ערשטען רעפעראַט וועגען דער פּאָליטישער לאַגע אין לאַנד און וועגען דער אַרבייטסלאָזיגקייט האָט געהאַלטען רעפּ. ניערודשאַלקאָווסקי. ער האָט אָנגעוויזען אויף דער אַלגעמיינער פעראָרימונג אין לאַנד, אויף אַפּלויף פון קאַפּיטאַל קיין אויסלאַנד און זיך אָפּגעשטעלט אויף דער פּאָליטישער סיטואַציע אין לאַנד. אָפּשטעלענדיג זיך אויף די פאָרוואָרפען וועלכע ס'ווערען געמאַכט די פ.פּ.ס. פאַר זייער אָפּאָרטוניזם פערופט זיך דער רעדנער אויך אויף די יודישע אַרבייטער אין א"י וועלכע זענען אָרגאַניזירט אין „אחדות העבודה“ געשטיצט אויף זיינע געשפּרעכע מיט בן צבי. וועלכער ווילט איצט אין פּוילען ערקלערט ער אַז אויך זיי, וועלכע רעפּרעזענטירען די מעהרהייט פון די אַרבייטער אין זייער לאַנד זעהען איין, אַז מ'מוז אַמאָל שאַפען קאָאַליציעס און איבערהויפּט פיהרען אַ פעראַנטוואָרטליכע פּאָליטיק. אָפּשטעלענדיג זיך אויף דער אַלגעמיינער פּאָליטיק פון פ.פּ.ס., האַלט דער רעדנער, אַז די וויכטיגסטע אויפגאַבע פון דער פּאַרטיי איז צו רעגולירען די בעציהונגען מיט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. די טעטיגקייט פון דער פּאַרטיי מוז געהן אין איינקלאַנג מיט די פּאָסטולאַטען פון די דייטשע און יודישע אַרבייטער־פּאַרטייען. ער האַלט אויך, אַז קאָאַליציעס וועלען אויך ווייטער מוזען געשאַפען ווערען וועגען דער ווירטשאַפטליכער סיטואַציע אין לאַנד האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט רעפּ. שטשערקאָווסקי, ער האָט אָנגעוויזען, אַז דער קריזיס אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע האָט זיך אָנגעהויבען אייגענטליך נאָך מיט 2 יאָהר צוריק, ווען די פאַבריקאַנטען האָבען אָנגעהויבען איינצופיהרען די ראַציאָנאַליזאַציע און אַרויסגעוואָרפען טויזענדער אַרבייטער, וואָס אַ טייל פון זיי קומט נאָך איצט אָן צו אונטערשטיצונג.

נאָכדעם האָט זיך אָנגעהויבען אַ וכּוח. דער ערשטער ה' אָפּגערעדט אין נאָמען פון די לינקע פּועלי ציון ראַטמאַן האָלענדערסקי. ער האָט פאַרגעוואָרפען די פ.פּ.ס. אַז זיי פיהרען אַ אָפּאָרטוניסטישע פּאָליטיק, דער רעדנער האָט געטאַדעלט די פּאָליטיק פון דער רעגירונג, וואָס בעשיצט די לאַגע פון סאָציאַליסטישען מאַגיסטראַט. די ראַגיגע פּאָליטיק טרעפט אָבער די אַרבייטער און ברענגט זיי אין אַ לאַגע אָהן אַן אויסוועג. ער האַלט, אַז דער מאַגיסטראַט דאַרף נישט מאַכען קיין אָפּשפּאָרונגען פון זיין נאָרמאַלען בודזשעט, פאַר די עפענטליכע אַרבייטען, וועלכע, ס'דאַרף אויספיהרען די רעגירונג. צום סוף טראָגט ער אַריין אין נאָמען פון דער פּועלי־ציון פראַקציע אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער ס'ווערט אָפּגעשאַצט די איצטיגע פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע לאַגע, ס'ווערט פּראָטעסטירט געגען די רעדוקציעס, און די רעגירונג ווערט אויפגעפאָדערט אָנצונעמען מיטלען כדי צו לינדערען די אַרבייטסלאָזיגקייט און נויט, וואָס הערשט אין לאָדז.

ראַטמאַן מילמאַן איז מסכים מיט די אויספיהרונגען פון די רעפערענטען. ער האַלט אָבער, אַז הגם מ'קען שליסען קאָאַליציעס, האָבען אָבער די פ.פּ.ס. פון זייערע קאָאַליציעס גאָרנישט געוואונען. ווייטער זאָגט ער זיך אַרויס געגען דעם, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל מאַכען אָפּשפּאָרונגען און יעצט אַרום בעשעפטיגען אַרבייטסלאָזע, קירצענדיג די בודזשעטען פון געזעלשאַפטליכער שוץ, אָדער פון געזונדהייטס־בודזשעטען.

נאָכדעם ווי ס'האָט נאָך גערעדט ה' לעווין און לאַוויניק פּורטאַל האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעם אַז דער מאַגיסטראַט זאָל מאַכען אָפּשפּאָרונגען פון די בודזשעטען אין די אָפּטיילונגען פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ און געזונדהייט האָט אַן ענליכע ערקלערונג אָפּגעגעבען רעפּ. צערבע אין נאָמען פון דער דייטשער אַרבייטס־פּאַרטיי און די רעדנער האָט געענטפערט רעפּ. ניערודשאַלקאָווסקי.

מען איז צוגעטרעטען צום אָפּשטימען פון די רעזאָלוציעס, די ערשטע איז געשטיצט געוואָרען דורך פ.פּ.ס., בונד, און דייטשען, די אַנדערע דורך די לינקע פּועלי ציון.

פּרעזעס קאַלושינסקי האָט פאָרגעשלאָגען אָנצונעמען ביידע רעזאָלוציעס. געגען דעם איז אַרויסגעטראָטען ראַטמ. מילמאַן, ווייל ער האַלט, אַז די רעזאָלוציע פון פּועלי ציון ווידערשפּרעכט אין איינינע שטעלען דער ערשטער רעזאָלוציע. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען די ערשטע רעזאָלוציע און די רעזאָלוציע פון די לינקע פּועלי ציון איז גענומען געוואָרען צו קענטניש.

אין דער אָנגענומענער רעזאָלוציע פון דער קרייזקאָמיסיע ווערט געגעבען אַן אָפּשאַצונג פון דער פּאָליטישער און ווירטשאַפטליכער סיטואַציע אין לאַנד. ס'ווערט געפאָדערט איינצופיהרען אַ קאָנטראָל איבער פּראָדוקציע, אַז ס'זאָל געשאַפען ווערען אַ ווירטשאַפטס־קאַמער, אַן אַרבייטס־קאַמער א. אַז. וו. ווייטער ווערט געפאָדערט, אַז די מלוכה זאָל אויסצאָהלען אונטערשטיצונגען פאַר די אַרבייטער, אָפּשאַפען דעם הכנסה־שטייער פון די אַרבייטער־לוינען א. אַז. וו. צום סוף ווערט די רעגירונג אויפגעפאָדערט אָנצוהויבען אַן אַקציע אויף צו בעקעמפען די וואַקסענדע אַרבייטסלאָזיגקייט.

פאבאר פון יאהרגאנג 1908

דינסטאָג שטעלען זיך צו דער פאַבאָר־קאָמיסיע נומער 1 (פאָמאָרסקאַ 18) די מאַנספערשוינען פון יאָהרגאַנג 1908, וואָס וואוינען אין 3-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף

S ביז Sy

פאַבאָר־קאָמיסיע נומער 2 (אָנדראַוואַ 34) דער יאָהרגאַנג 1908 פון 4-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף

U. W. Z.

פאַבאָר־קאָמיסיע נומער 3 (זאַקאָנטנאַ 82) דער יאָהרגאַנג 1907 מיט קאַטעגאָריע „B“ פון יאָהר 1928 פון 7-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף די בוכשטאַבען

L. Ł. M. N.

צום פאבאר מוז מען זיך שטע-לען צו דער צייט

(ס) עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די פאַבאָר־פליכטיגע קומען צו די פאַבאָר־קאָמיסיעס אַנשטאַט 8 אַ זייגער אינדערפריה מיט עטליכע שעה שפּעטער.

די שטעטישע סטאַראָסטווע שטרייכט אונטער, אַז פאַר פערשפּעטיגען צו די פאַבאָר־קאָמיסיע וועט מען צוגעצויגען ווערען צו גערימטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

יודען ציוניסטען!

קויפט אויס דעם קאנגרעס־שקל תרפ"ט

ערוועהלט אייך וואהל־רעכט צום

16-טען ציונ. קאנגרעס!

פערד־איבערזיכט

(מ) דינסטאָג, דאַרף מען צושטעלען אויפ'ן האַלער־פּלאַץ אַלע פערד, וועמענס בעזיצער עס וואוינען אין 14 קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן אויף

A. B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, Ł.

מיניסטער קלארנער קומט קיין לאדז

היינטיגען דינסטאָג קומט צו פאָהרען קיין לאָדז דער פאָרזיצער פון דער וואַרשאָווער האַנדעלס־קאַמער דער געוועזענער האַנדעלס־מיניסטער קלאַרנער. דער צוועק פון זיין קומען קיין לאָדז איז ברענגען צו אַן אויסגלייך צווישען די אינדוסטריעלער און די סוחרים־פאָרשטעהער פון דער היגער האַנדעלס־קאַמער, צוערשט וועט ער אָפּהאַלטען אַ געמיינזאַמע זיצונג מיט די פערטרעטער פון ביידע צדדים, דערנאָך וועט ער קאָנפערירען מיט די צדדים בעזונדער. אין די היגע ווירטשאַפטליכע קרייזען האַלט מען, אַז מיניסטער קלאַרנער וועט געלונגען ברענגען צו אַן אויסגלייך און פערענדיגען דעם קריזיס אין דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער.

האנדעלס־קאמער בעמיהט זיך צו פערלייכטערען די שטייערן

די האַנדעלס־קאַמער האָט בעשלאָסען אונטערצונעהמען אַן אַקציע וועגען איינצופיהרען אייניגע ענדערונגען אין פאָרשריפטען און צירקולאַרען פון מיניסטעריום, ספּעציעל אין די שטייער־ענינים, וועלכע פאַלען מיט זייער גאַנצער לאַסט אויף די פּלייצעס פון האַנדעל און אינדוסטריע.

די קאַמער האָט זיך אויך געווענדעט צו אַלע האַנדעלס און אינדוסטריע קאַמערן אין לאַנד, אַז דער פעראיין זאָל אונטערנעהמען שריט, כדי דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום זאָל ביים אַרויסגעבען נאָוועליזירטע פאָרשריפטען אָנפרעגען די מיינונג און פון די האַנדעלס און אינדוסטריע קאַמערן.

מאגיסטראט האט גוטע אויסזיכטען אויף א הלוואה

דער לאָדזער מאַגיסטראַט בעמיהט זיך ווייטער וועגען בעקומען אַ הלוואה, כדי צו קענען איינאָרדנען די עפענטליכע אַרבייטען און צו קענען בעשעפטיגען וואָס אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטסלאָזע און אויך אַדורכצופיהרען כאָטש טיילווייז דעם אָנגעצייכנעטען פּראָגראַם פון זיין ווירטשאַפטליכער און אינוועסטיציע - טעטיגקייט.

ווען ס'איז קלאָר־געוואָרען, אַז מצד דער רעגירונג וועט מען פאַר'ן מאַגיסטראַט קיין הלוואה נישט געבען, יעדענפאַלס נישט אין אַזאַ מאָס ווי דער מאַגיסטראַט האָט עס נויטיג, האָט דער מאַגיסטראַט אָנגעהויבען די הלוואה זוכען ערגיץ אַנדערש. פרייטאָג איז וויצע־פּרעזידענט וואָלינסקי ווידער געווען אין וואַרשאַ. מיט'ן וויצע פינאַנץ־מיניסטער גראָדינסקי האָט ער נישט קאָנפערירט, ווייל דער מיניסטער איז נישט געווען אין וואַרשאַ. דערווייל איז ענטשטאַנען אַ נייער געדאַנק וועגען בעקומען אַ הלוואה אינ'ם „פערזיכערונגס אַמט פון די גייסטיגע אַרבייטער“. דער דאָזיגער אַמט בעזיצט זעהר גרויסע מיטלען און האָט זיי נישט וואוהין צו פערנוצען. דער מאַגיסטראַט האָט אָנגעהויבען די אונטערהאַנדלונגען מיט'ן אַמט וועגען בעקומען פון איהם אַ הלוואה און ס'איז דאָ אַן'אויסזיכט, אַז אַזאַ הלוואה זאָל דעם מאַגיסטראַט געגעבען ווערען. די רעגירונג זאָל האָבען געגעבען די פּרינציפּיעלע הסכמה אויף דער הלוואה.

2

(—) דער מאַגיסטראַט פיהרט ווייטער די אינטערהאַנדלונגען מיט די אויסלענדישע פינאַנסיסטען וועגען אַ הלוואה און די אינטערהאַנדלונגען געהען אויף אַ גוטען וועג, אַ געוויסע שוועריגקייט שטעלט זיך אַרויס צוליב דעם, וואָס די פינאַנסיסטען האָבען נישט די זיכערקייט, אַז ווען די הלוואה וועט שוין קומען צום פינאַל, וועט די רעגירונג זי בעשטעטיגען, דאַן איז אויך צוגעזאָגט געוואָרען, אַז די נאָהענטסטע גרויסע הלוואה וועט אָפּגעשלאָסען ווערען פאַר לאָדז. דערווייל האָט זיך אין דער וואַרשעווער פּרעסע בעוויזען אַ ידיעה, אַז אויך דאָס מאָל פיהרט אַן'אַנדער שטאָט אונטערהאַנדלונגען, אויב די רעגירונג וועט נישט בעשטעטיגען, וואָלט עס פאַר לאָדז געווען אַ קאַטאַסטראָפע. ס'איז ממש שווער צו גלויבען, אַז די רעגירונג זאָל אויך איצט נישט איינזעהען די שווערע לאַגע פון לאָדז, דער אַרבייטס־שטאָט מיט איהר גרויס אָרימקייט. די קאַטאַסטראָפע וואָלט געווען נישט נאָר פאַר'ן מאַגיסטראַט, נאָר פאַר דער שטאָט, און די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער קאַטאַסטראָפע וואָלט געפאַלען אויף דער רעגירונג.

ציוניסטען!

דעם 25-טען מאַי ענדיגט זיך פולשטענדיג די שקלים־אַקציע אין אונזער שטאָט. פערשטאַרקט, דעריבער די אַקציע אין די לעצטע טעג,

פערשפּרייט דעם שקל!

ראוועראן פערשטויבען די לופט אין די פארקען

אין פּאָניאַטאָווסקיס פּאַרק איז ערלויבט צו פאָהרען אויף ראָווערען. די ערלויבניש ווערט אָבער אויסגענוצט אויף זעהר אַ שלעכטען אופן. עס זענען פערהאַן זעהר פיל פאַלען פון איבערפאָהרען דורך די ראָווערייסטען. אַ חוץ דעם פעראומרייניגט דער שטויב, וואָס די ראָווערען הויבען אויף, די לופט אין פּאַרק און מאַכט אונמעגליך אויסצונוצען דעם פּאַרק פאַר שפּאַצירענדע.

עס וואָלט כדאי געווען, אַז דער מאַגיסטראַט האָט בדעה צו פערוועהרען דעם ראָווערען־פערקעהר אין די פּאַרקען.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.

ווילקאָמען אונזער גרויסער גאַסט!

די פּרעמיערשע פון ניו־יאָרקער בן־עמי'ס קונסט־טעאַטער און פון פעטערבורגער ניעזלאָבין און בערלינער מאַקס ריינהאַרדט'ס טעאַטערס

לידיא פאטאצקא

היינט, זונטאָג, ד. 19-טען, מאָנטאָג, ד. 20-טען און מיטוואָך, ד. 22-טען, 9 אַ זייגער אין אָוועהנד

פּרעמיערע! צום 1-טען מאָל אין לאָדז דאָס גרויסע ענגלישע ווערק, וועלכעס האָט געהאַט דעם גרעסטען ערפאָלג אויף די גרעסטע אייראָפּעאישע ביהנעס

„ליבע און ליידענשאַפט“ (ראָמאַן)

אין 3 אַקטען מיט פּראָלאָג און עפּילאָג פון שעלדאַן.

הויפּט־ראָל „קאַוואַליני“ (איטאַליענישע זינגערין) — לידיא פאָטאָצקאַ.

היינט, זונטאָג, 4 נאָכמ. צו ביליגע פּרייזן לייב ראַבינאָוויטש אויפפיהרונג די בעליבטע קאָמישע פּיעסע

חלומות פון ליבע

אין 3 אַקטען פון פּרץ סאַנדלער.

דינסטאָג, דעם 21-טען, 9 אין אָוועהנד צום לעצטען מאָל אַנשעל שאָר'ס אויפפיהרונג

זיין יודיש מיידעל

אין 3 אַקטען פון לעש, מוזיק: ש. סעקונדאַ.

ס'נעמט אָנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאַן, באָריסאָוואַ, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאַרעני, קאָמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָסקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען שוין צו בעקומען ביי דער קאַסע.

צו אלע שקלים-פערשפרייטער אין לאדז.

לויט דער מיטטיילונג פון דעם צענטראלען שקל-פערבאנד אין ווארשא, ענדיגט זיך דעם 27. מאי פולשטענדיג די אקציע פון די שקלים-פערשפרייטונג אין גאנצען לאנד און אויך אין אונזער שטאדט. אלע ארגאניזאציעס און אגודות, ווי אויך פריוואט-פערזאנען, וואס האבען גענומען שקלים צו פערשפרייטען, מוזען ביז פרייטאג, דעם 24. מאי אין שקל-קאמיטעט (צעגעלניאנא 4) אריינברענגען די געלדער פאר די פערקויפטע שקלים, כדי זיי זאלען קענען צום ריכטיגען טערמין אריבערגעשיקט ווערען אין צענטראלען שקלים-פערבאנד אין ווארשא.—

דער פעראייניגטער שקל-קאמיטעט אין לאדז.

7350

אינפארמאציעס וועגען באנק-ראטען

(ה) די האנדעלס-און אינדוסטרי-קאמער אין לאדז האט זיך געווענדעט צו די פארזיצער פון די האנדעלס-געריכטען אין לאדז, קאליש און פיעטרקאוו, מיט א בקשה אריינצושיקען שטענדיגע בעריכטען וועגען די ערקלערטע און בעשטימטע באנקראטען.

אויפ'ן גרונד פון די בעריכטען, וועט די האנדעלס-קאמער צוזאמענשטעלען וויכטיגע אינפארמאציע - מאטעריאלען וועגען דער אלגעמיינער ווירטשאפטליכער סיטואציע אין לאדזער קרייז.

נעכטיגער מיטינג פון די לינקע פועלי ציון

וועגען איצטיגען קריזיס אין לאדז

נעכטען שבת איז אין זאל „פלארא" פארגעקומען א גרויסער ארבייטער מיטינג צונויפגערופען דורך די לינקע פועלי ציון וועגען איצטיגען קריזיס אין לאדז.

די רעדנער, ה"ה: סטאלארסקי, ראטמאן האלענדערסקי און בראנד האבען ארומגערעדט די אלגעמיינע ווירטשאפטליכע סיטואציע אין לאנד און וועגען דער שווערער לאגע פון דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג.

צום סוף איז איינשטימיג אנגענומען געווארען אן ענטשפרעכענדע רעזאלוציע.

די יודישע שול און איהרע געגנער

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנקומען פון נייעם שול-יאהר, ווערט צווישען די יודישע ארבייטער געפיהרט א שטארקע פראפאגאנדע פאר איינשרייבען די קינדער אין די יודישע וועלטליכע שולען.

אויף דער אויבענדערמאנטער טעמע האט די געזעלשאפט אווענד קורסען פאר ארבייטער איינגעארדענט דעם שבת אין אייגענעם זאל (זגערזשער 17) א גרויסער ארבייטער-מיטינג.

וועגען דער יודיש-וועלטליכער שול און איהרע קעגנער האבען רעפערירט די ה"ה בערלינסקי יאמא און ראזענבערג.

די רעדנער האבען אויפגעפאדערט די פערזאמלטע צו פיהרען א ברייטע פראפאגאנדע לטובת די יודישע שולען.

פון געריכט

א פאסט-שעף גנב'עט א פעקעל

אין קרייז-געריכט איז עהערגעכטען בעהאנדעלט געווארען דער פראצעס געגען דעם פאסט-שעף פון שטעטעל אסיאקאוו, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען, אז ער האט ארויסגע'גנב'עט א זעקעל מיט ווערט-בריף, ביים איבערפיהרען די פאסט.

די פאסט אויף דער ליניע לאסק—שטשערצאוו—אסיאקאוו ווערט געפיהרט דורך אויטאבוסען. פון איין אויטאמאבוס איז פלוצים פערפאלען געווארען א זאק מיט ווערט-בריף אין וועלכע עס זענען געווען אין אלגעמיין 3,688 זל.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער שעף פון דער פאסט-אפטיילונג אסיאקאוו פראנציסעק נאוואק, האט דאס פאסט-זעקעל בעהאלטען פאר זיך.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף א יאהר טורמע.

מאלער אפעלבוים גיט דערקלערונגען וועגען מאלעריי

ווי בעקאנט קומט איצט פאר די אויסשטעלונג פון מאלער אפעלבוימס בילדער אין דער שטעטישער גאלעריע (שענקעוויטש פארק)

מארגען מאנטאג פון 7 ביז 10 אין אווענד וועט דער מאלער אפעלבוים געבען ערקלערונגען אויף יודיש וועגען מאלעריי און די בילדער, וואס זענען דארט אויסגעשטעלט.

פאר גרופען איז דער אריינגאנגס-פרייז רעדוצירט אויף 20 גראשען.

העכערען מיט צעהן פראצ. די ארבייטסלאזע=אונטערשטיצונגען

און פערקלענערען די ארבייטסלאזע-אפצאהלונגען

אונטער'ן פארזיץ פונ'ם פרעמיער טארדוש שוואַרטאַוויטש, איז פארגעקומען אן'אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג פון דער הויפט-פערוואלטונג פונ'ם ארבייטסלאזען פאנד, וועגען העכערען די נארמע פון אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע, און פערקלענערען די פערזיכערונגס-סטאַווקעס.

לויט'ן ארטיקעל 9 פון דעם פערפליכטענדען געזעץ וועגן פערזיכערען אויפ'ן פאל פון ארבייטסלאזיגקייט איז דאס פינאנץ-מיניסטעריום אין דער פערשטענדיגונג מיט דעם ארבייטסלאזען פאנד מחויב מיט'ן מאמענט ווען די רעזערווען פונ'ם ארבייטסלאזען פאנד דערגרייכען 50 פראצענט פון די יעהרליכע בייטראגען פון די ארבייטס-אנשטאלטען צו העכערען די אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע און פערקלענערען די בייטראגען פאר פערזיכערונג.

אזוי ווי יעס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די רעזערווען פון דעם ארבייטסלאזען פאנד דערגרייכען שוין 3 מיליאן זלאטעס א חודש, האט די הויפט-פערוואלטונג פון ארבייטסלאזען פאנד נאך א לענגערער דיסקוסיע בעשלאסען זיך צו ווענדען צום ארבייט-מיניסטער וועגען העכערען די אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע אויף 10 פראצענט, און פערקלענערען די פערזיכערונגס-איינלאגען מיט 10 פראצענט.

לויט'ן געזעץ בעקומט איצט אן'ארבייטסלאזער פאלגענדע אונטערשטיצונג אן'איינזאמער — 30 פראצענט פון זיין געוו. פערדינסט; מיט א פאמיליע פון 1 ביז 2 מענשען 35 פראצענט, מיט א פאמיליע פון 3 ביי 5 פערזאן 40 פראצענט און מעהר ווי פון 5 פערזאן 50 פראצענט פונ'ם פערדינסט. לויט'ן בעשלוס פון דער פערוואלטונג פון ארבייטסלאזען פאנד דארפען די נארמעס געהעכערט ווערען אויף 35, 40, 45 און 55 פראצענט פון די פערדינסטען.

די פערזיכערונגס-בייטראגען פאר די ארבייטער בעטרעפען איצט 2 פראצענט פונ'ם פערדינסט דערביי צאהלט דער ארבייטסגעבער 1,5 פראצענט און דער ארבייטער 0,5 פראצענט לויט'ן נייעם פראיעקט דארף דער פערזיכערונג-בייטראג בעטרעפען 1,8 פראצענט; דערביי זאל דער ארבייטסגעבער בעצאהלען 1,35 פראצענט און דער ארבייטער 0,45.

א זוהן שיקט זיין פאטער א דראהונגס=בריף

(2) א געוויסער פראנצישעק וויניצקי (בזשעזשינער גאס) האט בעקומען אן'אנאנימען-בריף אין וועלכען עס איז געשטאנען:

„וויניצקי, דו מוזט איבערשיקען דורך דיין זוהן פאר מיר 200 זל. אויב ביז מארגען, 12 א זייגער ביינאכט, וועל איך נישט בעקומען דאס געלד, וועסטו בעצאהלען דערפאר מיט דיין לעבען — דער בלוטיגער סטעפעק".

וויניצקי האט זיך שטארק דערשראקען און שוין געוואלט געבען די 200 זל.. עס זענען איהם אבער נישט געפעלען די ווערטער „דורך דיין זוהן" פארוואס עפעס דארף דער זוהן דערביי פערמיטלען? ער האט אנגעהויבען אויסצופרעגען דעם זוהן צי קען ער דעם „בלוטיגען ספעפעק".

דער זוהן האט געענטפערט, אז ער האט געהערט וועגען דעם „בלוטיגען סטעפעק" שרעקליכע זאכען און ער ראט דעם פאטער ער זאל דאס געלד געבען.

וויניצקי האט אבער וועגען דעם גאנצען ענין מיטגעטיילט דער פאליציי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דעם בריף האט אנגעשריבען וויניצקי'ס זוהן אליין.

דער בעשולדיגטער יונגער וויניצקי האט ערקלערט, אז דער פאטער איז זעהר קארג, אויפ'ן גלייכען וועג איז ביי איהם זעהר שווער ארויסצובעקומען א פאר גראשען און אזוי ווי ער, דער זוהן איז איצט ארבייטסלאז, און ער ווייסט אויך, אז דער פאטער איז נישט נאר קארג, נאר אויך א גרויסער פחדן, האט ער בעשלאסען איהם אנצושרעקען.

דאס געריכט האט פערמשפט דעם יונגען וויניצקי אויף א חודש טורמע, אפלעגען די שטראף אויף א געוויסער צייט.

מען וועט בויען א גרויסע תפיסה

(ב) ווי בעוואוסט האט דאס יוסטיץ-מיניסטעריום אין בודזשעט אריינגעשטעלט א פאזיציע אויף א טורמע אין לאדז 1,500,000 זל.

דער פראיעקט צו בויען א גרויסע טורמע אין לאדז ווערט איצט רעאליזירט.

א ספעציעלע קאמיסיע האט שוין בעזיכטיגט א שטח אין סטאקי, וועלכער איז פארגעלעגט געווארען אויף צו בויען די טורמע. דער פלאץ איז אנערקענט געווארען פאר נישט גינסטיג און די קאמיסיע דארף נאך בעזוכען צוויי פלעצער: אויף זשגאוווסקא און אויף קאנסטאנטינער.

ווי באלד דער פלאץ וועט בעקויפט ווערען, וועט מען צוטרעטען צום בויען דעם בנין.

די ארבייט זאל זיך אנהויבען שוין אין יולי.

דער בנין איז אויסגערעכנט פאר 2,500 ארעסטאנטען. און זאל ענטשפרעכען אלע פאדערונגען, מיט וועלכע עס צייכנען זיך אויס די אויסלענדישע טורמעס.

ביים בויען דעם טורמע-בנין וועלען בעקומען ארבייט 200 ארבייטסלאזע.

היינט עפענט זיך לאנד-קאנפערענץ פון „בנות אגודת ישראל"

היינט, זונטאג, קומט פאר די פייערליכע ערעפנונג פון דער לאנדעס-קאנפערענץ פון „בנות אגודת ישראל" אין פוילען. די ערעפנונגס-זיצונג קומט פאר אין ענגלישען זאל, אלעי 1-טער מאי 2 י קאנפערענץ וועט דויערען 3 טאג.

פון ארבייטס=געריכט

(§) דער לייטער פון וואידיסלאווסקיס פאבריק פיעטרקאווער 214 שמחה רובינשטיין איז בעשטראפט געווארען אויף 7 טעג ארעסט, אדער 50 זל. שטראף פאר בעשעפטיגען מינדעריעהריגע 2א און 14 שעה א מעת-לעת.

אויף דער זעלבער סעסיע פון ארבייטס געריכט איז בעשטראפט געווארען דער לייטער פון דער פירמע „בר. זייבערט" סובאלקער 6, יוסף בורשקאווסקי אויף 14 טעג ארעסט אדער 100 זל. שטראף אויך פאר עובר זיין דעם געזעץ וועגען 8 שעה'דיגען ארבייטס טאג.

בערויבט א פרוי אין צוג

(ב) אין צוג ווארשא—לאדז, לעבען קאליושקי איז אויף א געוויסער פרוי האכשטיין אנגעפאלען עפעס א באנדיט, פערכאפט צוויי וואליזעס און ארויסגעשפרונגען דורכ'ן פענסטער אין פולען גאנג פונ'ם צוג.

אויפ'ן אלארם, וועלכען עס האט אויפגעהויבען די פרוי האכשטיין, זענען אריינגעלאפען פאסאזשירען פון די שכנית'דיגע אפטיילונגען, מען האט אפגעריסען די פלאמבעס פון די „האמולצעס" כדי צו פערהאלטען דעם צוג. די „האמולצעס" האבען אבער נישט געארבייט.

ווען דער צוג איז צוגעקומען צו דער סטאציע האט פאליציי אונטערגענומען א נאכגעיעג נאך דעם באנדיט. דערווייל אהן ערפאלג.

קאנפיסקירט די דייטשע „פרייע פרעסע"

(ס) דעם 18 ד. ח. איז קאנפיסקירט געווארען דער נומער 136 פון דער דייטשער לאדזער צייטונג „פרייע פרעסע".

יאהרצייט פון דר. ל. פריבולסקי

היינט ווערט געשטעלט די מצבה אויפ'ן קבר פון יונג-פערשטארבענעם כלל-טוער ד"ר ל. פריבולסקי, אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערט היינט 12 א זייגער פארקומען א הזכרה אויפ'ן קבר פון פ'נ'ר שטארבענעם.

די פעראיינען: „בר-כוכבא", „הזמיר", הכח און אנדערע האבען אויף היינט גערופען זייערע מיטגלידער ארויסצומארשירען אויפ'ן קבר פון דעם פערשטארבענעם קולטור-טוער, כדי אנטיילצונעהמען אין דער הזכרה און מצבה-ענטהילונג.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאזולאווסקי (פיעטרקאווער 307) ס. האמבורג (גלובנא 50) ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4) סיטקעוויטש (קאפערניק 26) א כארעמזא (פאמארסקא 10) א. פאטאש (פלאץ קאשטשיעלני).

ארעסטירט א געפעהרליכען פערברעכער

אויף דער 6-שערפיען-גאס 76 איז עהערנעכטען ארעסטירט געווארען, דורך דער פאליציי, א געוויסער בראניסלאוו שיעדלעצקי, א גנב-איינברעכער מיט א רייכער פערגאנגענהייט, וועלכער האט געארבייט אין זיין „גאלדענעם פאך" קוים-כל אין לאדז, אין זיין געבורטש-שטאט, נאכדעם אין פאמערן, ווייטער האט ער זיך אויסבעהאלטען א שטיקעל צייט פון דער פאליציי אין קריגס-פלאט, בעגנב'עט אן'אפיציר אויף דער שיף „טשעוו" און ענדליך צוריקגעקומען קיין לאדז, וואו ער איז אריינגעפאלען אין די הענד פון דער פאליציי.

מען האט דעם חברה-מאן אריינגעזעצט אין טורמע.

גרויסער טריומף פון לידיא פאטאצקא

בעת איהר נעכטיגען אויפטריט אין יודישען טעאטער

(—) דער נעכטיגער ערשטער אויפטריט פון דער דראמאטישער שוישפילערין לידיא פאטאצקא אין יודישען טעאטער איז געווען א טריומף-אָוענד פאר דער קינסטלערין.

דער גרויסער עולם האט מיט בעגייסטערונג אויפגענומען דעם גאסט, וועלכער האט ערפילט אלע דערווארטונגען, לידיא פאטאצקא האט זיך ארויסגעוויזען פאר א מאדערנער ארטיסטין מיט א ברייטע פערנעהם, שטארקער אינטעליגענץ, פערשטענדניש או טאלענט, די פערמאגט אלע אויסערליכע און אינערליכע ביהנע מעלות און קען דעריבער פערעכענט ווערען אלס כמעט די איינציגע יודישע דראמאטישע שוישפילערין און דער איצטיגער צייט. דאס פערזאמעלטע פובליקום האט שטארק בעדאנקט די קינסטלערין פאר'ן נחת-רוח פון נעכטיגען טעאטער-אווענד. היינט — צווייטער אויפטריט פון לידיא פאטאצקא.

מעלדונג

אפעל צו דער לאדזער בעפעלקערונג.

מיר ווענדען זיך צו אונזערע געעהרטע קליענטען מיט אן'אפעל, דאס נעמענדיג אין אכט דעם שטרייק פון די פריזיער-ארבייטער, צוליב וואס מיר זענען געצוואונגען אליין צו בעדינען די קליענטען ווי אויך קאנטראלעס פון די פריזיער-ארבייטער גלייך נאך די ערלויבטע פאליציי-שעה'ן און די שטראפען וואס זענען דערמיט פערבונדען — בעטען מיר דעריבער צו קומען אין אונזערע פריזיער-אנשטאלטען נישט שפעטער ווי ביז 7 אווענד.

די פערוואלטונג פון פריזיער-מייסטער-פעראיין, פאלודניאווא 4

שייטל'ען

אין א גרויסען אויסוואהל פון די מאדערנסטע פריזורען און פערשידענע קוואליטעטען האר

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פארזשוצקא, קאטיענא 5.

דער באנדיטיזם אין אמעריקא

דער אמעריקאנער באנדיטיזם איז א גאנץ אויסטערליש בעשעפעניש, אפגעראטען פון אלע מינים גזלנות אין דער גאנצער וועלט. ער צייכענט זיך אויס מיט אן'אויסגעוועהנליכער צינישער פשטות, געבויט אויף דער פסיכיק פון דער מענשליכער געזעלשאפט. כמעט אלע באנדיטען אין אמעריקא ארבייטען לויט איין אויסגעארבייטען טראפארעט, וואס האט זיך ארויסגעוויזען פאר א כלליה בדיקה כמעט אן א דורכפאל.

דריי פיר יונגעלייט גייען אריין אין אן אפגעגעבענעם קלאס [illegible], אלצאיינס צי ס'איז פערהאן מענשען, אדער נישט. זיי גייען צו דער קאסע, נעמען ארויס רעוואלווערן און הייסען זיך דערלאנגען דאס גאנצע געלד, איינער פון זיי שטעלט אן דער ביי זיין רעוואלווער געגען דעם זייטיגען עולם. אמאל מאכט מען עס אזוי שטיל און געלאסען, אז ביי א צווייטען טיש קען מען זיך שטיין און ארבייטען, נישט וויסענדיג אפילו, וועגען וואס דא האנדעלט זיך.

דער קאסירער דערוועגט זיך נישט עפענען זיין מויל, ער ווייס שוין פון דער פראקטיק, אז ער קען בעקומען דעם טויט אויפ'ן ארט. דערלאנגט ער זיי גאנץ רוהיג דאס געלד, יענע נעמען עס צו און אין עטליכע סעקונדען ארום ווערען זיי שוין נעלם. רעמאלסט ערשט מאכט מען א געוואלד, מ'לאזט זיך נאך די דרייסטע גזלנים, אבער אין ס'רוב פאלען געפינט מען זיי נישט.

אמאל שטעלען זיך ווער אין דער גאס א מענשען, וועלכע זיי האבען אפגעשאטעוועט, רינגלען איהם ארום מיט רעוואלווערן אין די הענט און נעמען איהם ארום. דער זייטיגער עולם זעהט, וואס טוט זיך, קיינער אבער מישט זיך נישט אריין, ווייל מ'האט מורא פאר'ן טויט.

כמעט אלע באנדיטישע אנפאלען ווערען דורכגעפיהרט אין מיטען טאג, לעיני השמש.

זעהר כאראקטעריסטיש איז דער פאל, מיט וועלכען ס'האט אקארשט געקלונגען די גאנצע וועלט, ווען עטליכע באנדיטען זענען אריין אין א יודישער שול אין שיקאגא, וואו ס'האט זיך צוזאמענגעקליבען א גרויסער עולם אויף א רעליעף-קאנפערענץ. זיבען בעוואפענטע גזלנים האבען טעראריזירט א פאר הונדערט מענשען און צוגענומען ביי זיי א קאלאסאלע סומע.

א צווייטער קאמישער פאל איז פארגעקומען לעצטענס אין ניו-יארק, וואו באנדיטען זענען אריין אין א קאנטאר, געצוואונגען די עטליכע מאנסלייט, וואס זענען דארט געווען, אראפצולאזען די תחתונים, און נאכדעם האבען זיי בערויבט די קאסע, זייענדיג זיכער, אז אין נעגליושע ווען די בערויבטע זיך ניט איילען נאכלויפען זיי.

אין שיקאגא זענען 7 חברה-לייט אריין אין א גאראזש געהייסען עטליכע צעהנדליג געזונטע שאפערס זיך אויסשטעלען מיט די פנימער צום וואנט און צוגענומען א מטמון געלד.

ערשט די טעג האבען באנדיטען אין ניו-יארק אפגעשטעלט א פאסט-וואגען אינמיטען גאס, צוגענומען 38 טויזענד דאלאר און אוועק. דערביי האבען הונדערט מענשען שפאצירט אין גאס, געזעהען און זיך נישט געמישט.

די איינציגע סכנה פאר די באנדיטען איז, וואס מ'קען פון הינטען איבעריאגען דעם נומער פון זייער אויטאמאביל, ווייל אזעקגיין צופוס נאך אזא מין שטיקעל ארבייט קען מען דאך נישט. האבען זיי דערצו אויך אן עצה.

אין אמעריקא איז א מאדע, אז מ'לאזט איבער אויטאמאבילען אין גאס, ווען מ'דארף אין ערגיץ אריינגיין. קיינער גנבעט זיי נישט און אויב מ'לאזט איבער עפעס אינעווייניג, איז אויך דערויף קיין בעלן נישטא. אבער אז די באנדיטען דארפען גנבענען זיי יא אן'אויטא, קומען אין איהם צום ארט פון די געשעהעניש, נאך דער מלאכה אנטלויפען זיי אין איהם. לאזען איהם ערגיץ איבער — און אלע שפורען זענען פערווישט.

אז די ארום איז די ארבייט א גאנץ פשוטע און גרינגע, פאדערט נישט קיין קאסע-ברעכערישע פאבקענטעניש און קיין גנבישע ריזיקאלישקייט. דער עולם איז א פחד ציטערט פאר'ן טויט, און דערויף בויען די באנדיטען.

דער באנדיט ווייס, אז אויב מ'וועט איהם כאפען — איז טויט שטראף. אבער מ'כאפט איהם זייער זעלטען. פארוואס? נו, פארוואס כאפט מען ב ייאונו נישט קיין גנבים? די פאליציי אין אמעריקא איז אוודאי נישט בעסער, אויב נישט ערגער, ווי אין אלע לענדער...

ווען מ'כאפט א באנדיט און מ'משפט איהם האבען די פרעסע-לייט די געלעגענהייט, צו בעקענען זיך מיט איהם, ווייס מען פון זייערע בעשרייבונגען, אז ס'רוב באנדיטען זעהען אויס נישט בלויז אויסערליך, ווי מענשען פון א גאנץ יאהר, נישט בלויז זענען זיי שיין געקליידעט און האבען וועלטליכע מאנערען, נאר זיי האבען כמעט אלע געלערנט אין דער עלעמענטאר-שולע און געהאט בעשעפטיגונג, נאר זייער יאגעניש נאך א לייכטען פערדינסטעל האט זיי געבראכט דערצו.

איינער א יודישער באנדיט האט אין טויטען-הויז געשריבען יודישע לידער, וועלכע זענען געדרוקט געווארען אין אן'אמעריקאנער צייטונג.

דער אמעריקאנער באנדיטיזם איז פונקט אזא פערפולקאמונג, ווי די אמעריקאנער הימעל-קראצערס, ווי די פארד-סיסטעם אין דער ארבייט, ווי די טרעסטען-סיסטעם אין קאפיטאל. דאס איז אין דעם פאך א קונסט-ווערק פון דער העכסטער מדרגה.

אין אמעריקא מעגט איהר אוועקגעהן פון שטוב, איבערלאזען אלץ אפען און זיכער זיין, אז קיינער וועט אייך נישט בעגנבענען: איהר זענט אבער נישט זיכער, אז אין גאס, פאר אלעמענס אויגען, זאל מען אייך נישט בערויבען...

פסח קאפלאן.

פאהרען אויף א ראווער

קען מען זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם וועלאדראם, קאנסטאנטינער 16.

אפען פון 9 פריה ביז 11 א זייגער אוועגד. עס ווערען אויך אויסגעבארגט ערשטקלאסיגע ראווערען (פיר הערן און דאמען) אויף אויספלוגען. ס'ווערען אויך אנגענומען אלערליי רעפארא-טורען אין ס'ווערט אויסגעפיהרט רעיעל, סאליד און ביליג. אויפ'ן ארט איז אויך צו בעקומען פער-שידענע טיילען צו ראווערען. 7818

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.

שפר. נשמונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אויף ... 17 און 10—11 ... 8—9

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וויקלערקעס אויף פלאטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.

ספאפאנגט פון 5—7 אין אוונד

די מאדערנסטע

לאמפען

פאר שפייז-צימערען און קאבינעטען

קויפט זיך אמבעסטען צו פאבריקס-פרייזען

ביי א. י. אייזנער, פאלודניאווא 25

טעלעפאן 74-78.

בעמ.: ס'ווערען אויך אנגענומען אלערליי איבער-ארבייטונגען פון גאז אויף עלעקטרוע, ווי אויך אקסעדירט

יודען אין די פראנצויזיש-אפריקאנישע קאלאניעס

(ענדע פון 4-טע זייט)

ספק די פאליטיק, וועלכע האט אין די לעצטע יאהרען געפיהרט אין טוניס דער פראנצויזישער גענעראל-רעזידענט לוסיען, ער האט געטאן זעהר פיל פאר די טוניסער יודען. די שולען פון „אליאנס“ וועלכע האבען אין יאהר 1918 דערהאלטען א רעגירונגס-סובסידיע פון 20,000 פראנק האבען אין די לעצטע 7 יאהר בעקומען א 1,250,000 פראנק פאר זייערע 3000 שילער. זיי זענען אנערקענט געווארען אלס עפענטליכע שולען. אויך די יודישע קהלות, וועלכע זענען פריהער געווען אנגעפיהרט דורך א פערוואל-טונג, וואס איז געווען נאמינירט פון דער טונעזישער אדמיניסטראציע, און וועלכע האבען געהאט דאס רעכט זיך צו פערנעמען אויסשליסליך מיט צדקה-עניים, זענען רעפארמירט געווארען. זייער קאמפע-טענץ איז בעדייטענד פערברייטערט געווארען און זיי איז בייגעגעבען געווארען א „ראט“ פון 60 מיטגלידער, דער ראט איז א געוועהלטער, וואהל-רעכט האבען אלע יודען, וועלכע צאהלען נישט ווע-ניגער פון 5 פראנק פאר דער קהלה.

גאנץ פערפלאנטערט איז די לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין מאראקא, דאס לאנד איז, ווי בעקאנט, איינגעטיילט אין דריי „זאנעס“: א פראנצויזישע, א הישפאנישע און אן'אינטערנאצ-יאנאלע (די שטאט טאנזשער). דער מצב פון די יודען אין אלע דריי „זאנעס“ איז זעהר פערשידען.

בעסער פון אלעמען איז עס אין טאנזשער. די קהלה ווערט פערוואלטעט דורך א קאמיטעט פון 15 מיטגלידער. דער קאמיטעט ווערט געוועהלט אויף דריי יאהר פון אלע מאראקאנישע יודען, נישט יונ-גער פון 18 יאהר, וועלכע לעבען אין טאנזשער, גע-וועהלט קענען ווערען פערזאנען נישט יונגער פון 25 יאהר. די טאנזשערער קהלה בעזיצט א ברייטע אויטאנאמיע און בילדעט א מין „מלוכה אין א מלוכה“. ז יפערמאגט א רייה נישט בעוועגליכע גי-טער, וועלכע רעפרעזענטירען א ווערט פון איבער 4 מיליאן פראנק. די שול-געביידעס אליין האבען א ווערט פון איבער צוויי מיליאן פראנק. די הוצאות פון דער קהלה האבען בעטראפען אין יאהר תרס"ז א סומע פון 750,000 פראנק און זענען אויסגעגעבען געווארען אויפ'ן פאלגענדען אופן: ערציהונג: 400,000 פראנק. צדקה — 250,000 פראנק; פער-וואלטונג: 100,000 פראנק; צוזאמען 750,000 פראנק.

אין די פראגען פון פערזאנען סטאטוט און אין די ירושה-פראגען זענען די יודען אונטערגעווארפען פון דער רבנישער געריכטסבארקייט, אויפ'ן גע-ביט פון קרימינאל און ציוויל-רעכט געהערען זיי צו דער מאראקאנישער יוריסדיקציע.

גישט אזוי גינסטיג איז די לאגע אין דער פראנצויזישער זאנע. דא זענען די יודישע קהלות זעהר בעשרענקט אין זייער קאמפעטענץ. אפילו צדקה-עניים ווערען אנגעפיהרט פון בעזונדערע צדקה-קאמיטעטען, וועלכע ווערען בעשטימט אויף צוויי יאהר, פון דער מאראקאנישער אדמיניסטראציע לויט א ליסטע, וואס ווערט דערלאנגט פון יודען. רבנישע געריכטען עקזיסטירען אין פעז, קאסאב-לאנקא, מאראקעש און מאגאדאר, און קלענערע ערטער ווערט די פונקציע אויסגעפיהרט דורך א רב, וועלכער ווערט ספעציעל דערצו בעשטימט.

אין שפאניש-מאראקא איז די לאגע בכלל נישט קלאר. עס עקזיסטירען נישט קיין שום גע-זעצען אדער דעקרעטען, וואס זאלען רעגולירען די רעכטליכע לאגע פון די יודישע קהלות. מען גיט איבער, אז די שפאנישע אדמיניסטראציע וועט אין דער הינזיכט נאכמאכען דער פראנצויזישער פראק-טיק, אבער גראד די פראקטיק וועט זיך וואהר-שיינליך איינגיכען ענדערען. אלס גענעראל-רעזידענט פון מאראקא איז איצט בעשטימט געווארען דער זעל-בער לוסיען, וועלכער איז אין פערלויף פון 8 יאהר געווען דער פראנצויזישער רעזידענט אין טוניס און וועלכער האט דארט אזוי שטארק רעפארמירט דאס יודישע לעבען אין די יודיש-פראנצויזישע קרייזען איז מען איבערצייגט, אז לוסיען וועט אויך אין מאראקא פערפאלגען די זעלבע, פאליטיק, וועל-כע ער האט געפיהרט אין טוניס. עס זעהט אויס, אז פאר די יודען אינ'ם פראנצויזישען מאראקא און זיי בילדען דעם גרעסטען טייל פון דעם מאראק-קאנישען יודענטום הויבט זיך אן א נייע תקופה.

י. שעכטמאן.

(ים"א)

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

ערהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכם

Dr. H. WOŁKOWYSKI

נעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענע-רישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנד-לונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

מעבעל, שלאסערי און שווייסערי

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11

(Róg Zachodniej)

כ'נעהם אן אלערליי שלאסערי-ארבייטען צו ביליגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג.

פריוואט-וואוינונג: נדאנסקא 20.

שווארץ-געלדז

קויפט

שירמס,

שטעקענס

נור אין דער ווערקשטעל

ס. פיינענבוים, נאוואמיעסקא 19

ווייל איזער קענט דארט קויפען מיט 25% ביליגער.

אכטונג! ס'ווערען אנגענומען אלערליי רעפאר-אטורען ... דעקען.

OBWIESZCZENIE.

DYREKCJA TOWARZYSTWA KREDYTOWEGO M. ŁODZI

podaje do powszechnej wiadomości, że niżej wyszczególnione nieruchomości w Łodzi położone, obciążone pożyczkami Towarzystwa, za niezapłacone raty wystawione zostały na sprzedaż przez publiczne licytacje, odbywać się mające o godz 11-ej z rana w Kancelarji Wydziału Hipotecznego m. Łodzi przy ul. Pomorskiej Nr. 21 przed wyznaczonymi rejentami.

Zbiór objaśnień i warunki licytacyjne znajdują się w księgach hipotecznych odpowiednich nieruchomości oraz w biurze Dyrekcji Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi i tamże przeglądane być mogą.

W razie gdyby dzień wyznaczony dla sprzedaży był świątecznym, sprzedaż odbędzie się dnia następnego.

Nr. Nr. hipoteczny nieruchom.	Przy ulicy	Vadium	Licytacja rozpocznie się od sumy	Przed notarjuszem	Dnia
75	Podrzecznej i Stodolnianej	1.580	11.850	J. Rzymowski	4.X 1929 r.
191-a	Stary Rynek	660	4.950	S. Korn	7.X „ „
270-x	Wólczańskiej	4.140	31.050	E. Trojanowskim	7.X „ „
817-g	Lipowej	1.540	11.550	A. Smolińskim	15 X „ „
975	Przędzalnianej i Skierniewickiej	8.000	60.000	K. Rossmanem	16.X „ „
1043-I	Kilińskiego	1.500	11.250	A. Smolińskim	16.X 1929 r.
1437	Cegielnianej i Kilińskiego	38.780	290.850	K. Rossmanem	21.X „ „
1437-G	Skwerowej	3.560	26.700	A. Smolińskim	21.X „ „
1632	Cegielnianej i Magistrackiej	3.720	27.900	E. Trojanowskim	21.X „ „
4093	Hipotecznej	6.000	45.000	A. Smolińskim	22.X „ „

Licytacje powyższe o tyle dokonywane będą, o ile poszukiwane należności do chwili ostatecznego przybicia w dniu licytacji zapłacone nie będą.

Łódź, dnia 20 marca 1929 roku.

ערשטע מעכאַנישע פֿאַבריק פֿון M. Gelerman i S-ka
Łódź, Napiórkowskiego 59.

מעבעל

וועלכע בעזיצט א טראַקנעריי פֿון דער נייעסטער קאָנסטרוקציע צו טרוקענען האָלץ. די פֿאַבריק אַרבייט אויס די עלעגאַנטסטע מעבעל לויט דער ווינער אַרכיטעקטור ווי: בזשאַזאָווע און אושעכאָווע, עס- און שלאָף-צימערן לוקסוס-גאַבינעטן און אַנדערע.

בעמערקונג: מיר נעהמען אָן אַלערליי בוי-אַרבייטען.
גינסטיגע בעדינגונגען

GŁÓWNA WYGR. 750.000 zł.

KTO O DOBRO DOMU SWEGO DBA WINIEN BEZWZGLĘDNIE KUPIĆ U NAS LOS I KL. 19EJ LOT. PAŃSTW.

WYPŁACILIŚMY ZA WYGRANE U NAS LOSY MILJONY, MILJONY ZŁOTYCH.

RYZYKO MINIMALNE. CENA BARDZO NISKA

1/4 10 zł. · 2/4 20 zł. · 3/4 30 zł. · 4/4 40 zł.

NASZE SZCZĘŚLIWE ADRESY: E. LICHTENSTEIN i S-KA, WARSZAWA. ODDZIAŁ: ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 72

KONTO P.K.O. № 64209. FIRMA EGZ. OD R. 1835.

CODZIENNIE LOSY WYGRYWA — CIĄGNIENIE JUŻ 23 i 24 MAJA

OGÓŁEM DO WYGRANIA zł. 28.272.000 zł.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
WodnyRynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-2[illegible]
Dojazd tramwajami 16 i 10

Od dnia 14-go maja do 20 maja 1929 r.
Dla dorosłych:
Świerszczyk
(KSIĄŻE POZWOLIŁ)
W rolach głównych:
Lya Mara i Harry Liedtke.
Dla młodzieży:
w krainie srebrnego lwa w 10 aktach obraz
Persja
realizacji BERNARDA KELLERMANA

דער בעוואוסטער
רעסטאָראַן פֿון מ. פאַגעלמאַן
מאַכט בעקאַנט דעם געעהרטען פּובּליקום, אַז בײַ מיר איז צוּבּעקומען געשמאַקע
פֿריהשטיקען, מיטאַגען און אווענטברויטען
מילכיגע און פֿליישיגע
מיטאַגען פֿון 250 זל. ❖ אווענטברויט 120 זל.
דע בופֿעט איז פֿערזעהן מיט אין און אויסלענדישע געטראַנקען.
דער רעסטאָראַן איז אָפֿען ביז 12 א זייגער בײַנאַכט.
מיט אַכטונג מ. פאַגעלמאַן, צעגעלניאַנאַ 42.

PALMA-PATENT

וויכטיג פֿאַר לעטניקעס
אַנשטאָט זיך צו באַרגען א בעט אויף אבנוץ-געלד
קויפֿט בעסער פֿאַר׳ן זעלבען געלד
אנ׳עכט פּאַטענטירט בעט מיט א מאַטראַץ
וואָס איז פֿערזעהען מיט דער שוץ-מאַרקע P ALMA-PATENT
פֿאַר וועלכען מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהר.
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין א גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס
געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פּאָלאָווע-בעט 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג, פֿאַבריקס-פּרייזען, זעמטליכע רעפּעראַטורן.
הורט לאָדז, פּאָלנאַצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל

אכטונג!!!
צוליב׳ן פֿאַלען פֿון די פּרייזען פֿון די מאַטעריאַלען איבערהויפּט וואָלהאָר
פֿערקלענער איך די פּרייזען:
1 פּאָר צוויי טיילינגע מאַטראַצען
פֿעדערקאַנט גוט געמאַכט 132 פֿעדערן צו 150 זל.
1 טויך שטיהל געבעט אויף לעדער 60 זל.
אַלעס צו ביליגע פּרייזען:
בעמערקונג: פֿאַר קאַסע איז ביליגער.
J. Bresler, Południowa 10, Tapicer

נוצט אויס די געלעגענהייט!
נור נאָך א קורצע צייט!
צו יעדען ½ טוץ פּרעכטיג רעטושירטע פּאַסט-פֿאָטאָגראַפֿיעס (1 פּערזאָן) גיבען מיר צו גראַטיס
א פּאָרטרעט
אויסערדעם ווערען אויסגעפֿירט אַלערליי שענסטע קונסט-פֿאָטאָגראַפֿיעס לויט די נייעסטע פֿאָטאָ-קונסט.
פֿאַר שולען און פֿעראיינען—בעזונדערע הנחות. מיט אַכטונג
קונסט-פֿאָטאָגראַפֿישער אַטעליער
„PARISIEN"
30 פֿראַנציסקאַנער 30

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פֿון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פֿאַר וועגערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוועכע אַנאַליזען פֿון בלוט און אויספֿלוס אויף סיפֿיליס און טריפֿער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פֿון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער היילּ-קאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעטיג פֿון 8 פֿריה ביז 9 אָווענד. --
פֿון 11 ביז 12 בײַ טאָג און פֿון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן א פֿרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פֿרויען
זונטאָג פֿון 9 פֿריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פֿאַר פֿרויען. —
וויזיט 3 זל.

אַכטונג לעדער-אַרבייטער
עס ווערט געברויכט א קאַמאַשען-מאַכער
צושניידער, קאַמאַשען שטעפּער צו סאַנדאַלעטען ווי אויך צוועקער.
שיך-פֿאַבריק „וויינשען" 99. זשעראָמסקאַ 99.

ס׳ווערט געזוכט
א לערן-יונגעל
ביים מעשענגיסער
20 אַגראַדאָוואַ 20

פֿערלוירן געוואָרן
א וועקסעל אויף 200 זל., צאָהלבאַר דעם 30/8, אויס-געשטעלט ה. גאָן י. ל. ליפּשיץ לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 19. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פֿאַר אומגילטיג. — ביטע אָפּצו-ברענגען צו מ. פֿיגולאַ, אַלטער מאַרק 4. 7337

25 פּראָצ. ביליגער!
ווילנער סקלאַד	פֿערטרעטונג פֿון קאַלאַמייער
ספֿרים	טליתים

א.מ. גרובשטיין ווסכאַדניאַ 54 פֿראָנט 1. שט.
צו בעקומען ש״ס, טורים, רמב״ם, חומשים, פּסוקים, מדרשים, משניות, מחזורים, סידורים.
ספּעציעלער אויסוואַהל סידורים פֿאַר כלה-מתנות.
טליתים קאַלאַמייער, טעקישע און פֿיינע זיידענע, אויך טליתים קטנים, ציצית, זיידענע גאַרטלען, קאַפּלען, אויך א גרויסער סאָרטימענט פֿון פֿערשידענע ספֿרים. — 25% ביליגער ווי איבעראַל.
א. מ. גרובשטיין ווסכאַדניאַ 54 פֿראָנט 1. שטאָק

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד״ר רושאַנער הויט און געשל.-כט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד״ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פּאַפּיערני פֿרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד״ר קאָנטאָר כירורגישע-קראַנקהייטען.	4-5 זונ. 1—2
ד״ר וויינבערג אינג. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד״ר סטופּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענסקי צאַהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס צאַהן-אַרצט	9—2

צאָהן-טונגדהאַנדלונג, בעלייכטונגען, קאָראָנען, מאַסטן א.א.וו.
בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פֿון הויט קראַנקהייטען פֿון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַלען, פֿאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונג-גען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פֿאַר שוועסטער. איספּעונגען געגן שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פֿון 4—5 נאָכם.
די לעטשניצע איז אויך אָפֿען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. גאַבינעט
פּראָפֿ. מאַרקוס נעהמט אָן פֿון 5—7 אָווענד

Dr. N. TRACHTENHERC
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעל. 33-16
נעהמט אָן פֿון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

אויפֿפֿאָדערונג.
אַלע, וואָס האָבען געלד-פּרעטענסיעס פֿון פּראָטעסטען, אָפֿענע חובות און אויך פֿאַלשע וועקסלען צו
משה איילענבערג, בענעדיקטאַ 19
ווערען געבעטען אין אייגענעם אינטערעס זיך צו ווענדען צו צינאַמאָן, בענעדיקטאַ 36 מאָנטאָג פֿון 10 ביז 12 פֿאַרמיטאָג.

צו אַלע!
ביזטו יונג און מוזט זיך צום פּאָבאָר שטעלען,
ביזטו א „פּרעמרער" און מוזט זיך רעגיסטרירען,
ראַרפֿען מיר מיט אייך גאָרנישט קנעלען,
אַז איהר מוזט זיך שוין לאָזען פֿאָטאָגראַפֿירען
פֿערשפּעטיגט ביז דעם לעצטען טערמין אַפֿילו,
זייט זיך גאָרנישט מצער,
איהר קריגט פֿאָטאָגראַפֿיעס מיט א גדולה,
באַלד נאָכ׳ן „אָכמענשלען" און גאָרנישט טייער,
זעקס פֿנים׳ער פֿאַר צוויי און א האַלבע זלאָטע
רעעל, גוט און גלאַנציג,
ווילט איהר נישט וואַרפֿען געלד אין בלאָטע
קומט אין פֿאָטאָגראַפֿיע „סטודיאָ", פּאָלנאָצנאַ 52

א וויכטיגע פּערקויפֿעריין
פֿון דער שיך-בראַנזשע ווערט געזוכט אין שיך-געשעפֿט פּיעטרקאָווער 17 בײַ אַדערבערג. צו מעלדען זיך פֿריוואַט-וואוינונג פּאָמאָרסקאַ 3 פֿון 1—3 נאָכמ. און פֿון 8 זייגער אָווענד.

עלטערן!
אין מײַן לאַנג עקזיסטירענדען חדר-שולע ווערען אָנגענומען קינדער וואָס לערנען אין פּאָווישעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש״י, נ״ך, משניות, גמרא, תּנ״ך-מאַרישע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריוו. זעלבסט צוזאַמענשטעלען, ס׳ווערען אויך אָנגענו-מען אָנפֿאַנגער פֿון 5 יאָהר אָן. ווי ס׳ווערט אין פֿער-לויף פֿון 5 חדשים אויסגעלערנט בריגדליך עברי. א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! —— צוגענגליכע פּרייזען!
מנהל יחיאל דוד ראָזענפֿעלד
פּלאַץ וואָלנאַשטשי 6 קווער אָפּ. רעכטס 2 שט.

Dr. med. NIEWIAZSKI
[illegible]
[illegible] 5, טעל. 59-40
[illegible] 10—8 [illegible] 8—5 [illegible]

לעכער מאשינאווע
ווערען אָנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פּרייזען
בײַ ג. נאָרדמאַן
29 צעגעלניאַנאַ 29

ווילט איהר זיך פֿון אייער רעוומאַטיזם, גיכט בעפֿרייען?
ציהענדע, שטעכענדע שמערצען אין די גלידער און געלענקען, געשוואָלענע גלידער, פֿערקריפּעלטע הענד און פֿיס, ציקען, שטעכען, ציהען אין פֿערשידענע קערפּער-טיילען און שוואַכקייט אין די אויגען — דאָס זענען די פֿאָלגען פֿון רעוומאַטישע און גיכטישע ליידען, וועלכע מוזען בעזייטיגט ווערען, ווייל אַנדערש קען די קראַנקהייט זיך פֿערגרעסערען.
איך לעג אייך פֿאָר
א היילענדע טרינק-קור, וועלכע שיידעט אויס די וועקסעל-שטאָף און שווימט מיט האַרן-זוירע, דאָס איז נישט קיין שום אַזוינערפֿע-נע אוניווערסאַל אָדער גע-היים-מעדיצין, נור א פּראָ-דוקט, וואָס די גוטע מוטער-נאַטור האָט פֿאַר די קראַנקע מענשהייט געשענקט.

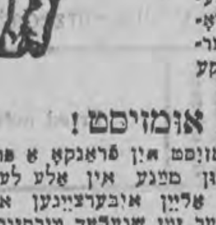
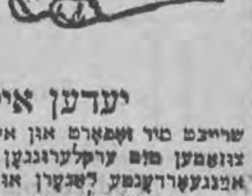

יעדען איינציגען אַ פּראָבע אומזיסט!
שרייבט מיר וואָרט און איהר דערהאַלט בענצליך אומזיסט אין פֿראַנקאָ א פּראָבע צוזאַמען מיט ערקלערונגען דורך דער פֿערטיילונג פֿון מײַנע אין אַלע לענדער אָנגעגערקענטע לשבחן און דאַנקבאַרע וועט איהר זיך אַליין איבערצייגען איבער דער אויסערגעוועהנליכקייט פֿון דעם מיטעל ווי אויך איבער זײַן שנעלער ווירקונג.
AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstr. № 5. Abt. 43

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;
Redaktor odpowiedzialny Ch. Krakman.